Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 50 (981) ГОД XIX 15 СНЕЖНЯ 1974 г. ЦАНА 60 гр.

Нас па галовах секлі зоркі
Чэргамі —
У чэрвені,
У вечаровым чэрвені...
Смерць хадзіла
Гаспадаром.
Быў крык.
Быў плач.
Быў гром.
Дол скаланаўся ад груку.
Уцякаючы ад пагонь,
Стрымгалоў праскакаў па бруку
Конь без конніка,
Як агонь.
Неба,
Выючы нема,
Цэлілася здаля...
Няўжо ты мне здрадзіла, неба?
Дай мне ратунак, зямля!
Неба — якое відовішча!
Зеўрыла россыпам дзір.
Няма ад вайны сховішча.
Адно ад вайны сховішча —
Мір.
Мы ў цішыню
Вярнуліся, як дадому,
З крыку.
З агню.
З грому.
А званы маёй памяці зноўку
Торгае за вяроўку
Штодня
Цішыня.

Пятрусь Макаль

22 снежня Пленум ГП БГКТ

28 лістапада г.г. адбылося чарговае пасяджэнне Прэзідыума Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. На ім былі абмеркаваны інфармацыя аб ажыццяўленні пастаноў VII з'езду БГКТ і справаздача аб святкаванні таварыствам 30-годдзя ПНР. Гэтыя пытанні і стануць на пленуме ГП БГКТ, якое вырашылі правесці 22 снежня г.г.

Апрача матэрыялаў на пленум, прэзідыум зацвердзіў склад арганізацыйнага камітэта конкурсу „Беларуская песня — 75" і праект плана працы на першае паўгоддзе 1975 года.

„Акарыны"

Далікатная народная мелодыя з ваколіц Сямяціч лагодна ліецца са сцэны адной з варшаўскіх кавярняў. На тварах слухачоў відаць захапленне, прыемнасць, задумлівасць. Музыка прыгадвае і прыгожы лес, і спеў птушак, а некаторым, можа, даўно забытыя сцэнкі з дзяцінства. Грае калектыў „Акарыны" з сямяціцкага дома культуры: дзеці дванаццаці-трынаццаці год, апранутыя ў падляшскія касцюмы, граюць на гліняных птушачках — свістульках, званых акарынамі.

Вось скончылі. Шум апладысментаў. Дзве ўсхваляваныя жанчыны з публікі цалуюць малых артыстаў, тут жа ў буфеце купляюць каробкі цукеракі частуюць іх. Гледачы зноў б'юць брава.

Усё гэта адбывалася ў час беластоцкай „Панарамы 30-годдзя" ў Варшаве. Потым сямяціцкія „Акарыны" выступалі яшчэ на маладзёжным фестывалі ў Кельцах, дзе мясцовая газета пісала, што былі надзвычай цудоўнымі, рэвеляцыйнымі.

А калектыў гэты яшчэ зусім малады. Створаны быў у кастрычніку 1972 года. Упершыню дзеці выступілі на сцэне 8 сакавіка мінулага года. І адразу захапілі гледачоў.

Быць членам калектыву акарыністаў — вялікі гонар для дзіцяці. Нямала дзяцей з сямяціцкіх школ старалася ў яго паступіць. Кіраўнік калектыву Тадэвуш Сідаровіч вельмі старанна выбірае самых здольных і самых дысцыплінаваных дзяцей. Дзеці спачатку праходзяць чатырохмесячны падрыхтоўчы курс, потым здаюць экзамены і толькі тады становяцца членамі калектыву.

Тадэвуш Сідаровіч асаблівую ўвагу звяртае на падбор рэпертуару. „На народных інструментах найпрыгажэй гучаць народныя мелодыі", — гаворыць ён. Адной з крыніц песеннага фальклору і народных мелодый з'яўляецца для яго газета „Ніва". Апрача таго, сам кіраўнік збірае народныя мелодыі з ваколіц Сямяціч. „Мая мара, — прызнаецца Тадэвуш Сідаровіч, — правесці свой водпуск у вандроўках па Беласточчыне, запісваючы фальклорныя мелодыі. Але пакуль што не бачу магчымасці спаўнення маіх мараў. Увесь летні сезон праходзіць на канцэртах і падрыхтоўцы да іх".

Дзеці з калектыву „Акарыны" аб'яднаны ў музычную гарцэрскую дружыну, таму адна з праграм — гарцэрскія песні. Калектыў гэты можна сустрэць на ўсіх гарцэрскіх, чават ваяводскіх урачыстасцях.

Тадэвуш Сідаровіч, разам з кіраўні-

(Працяг на стар. 3)

СЯРОД САКОЛЬСКІХ РАБОЧЫХ

Ад чыгуначнай станцыі і ад усіх аўтобусных прыпынкаў кожны дзень раніцай спяшаюцца рабочыя на **Сакольскае прадпрыемства будаўнічай сталяркі**, якое сваю гісторыю лічыць ад 1 лютага 1972 года. Рабочых звыш тысячы, а будзе яшчэ больш. Яны расплываюцца па шматлікіх цэхах і аддзелах вялікага прадпрыемства. А я іду адрэкамендавацца — такі ўжо парадак! — аднаму з гаспадароў гэтага камбіната, намесніку дырэктара па эканамічных справах, магістру **Пятру Леманцэвічу**. Як на дырэктара, ён яшчэ зусім малады, бадай, і сарака́ўкі не мае. Значыць, хутка зрабіў кар'еру, якая пачыналася ад басаногага дзяцінства ў вёсцы Крышталова — тут, на Сакольшчыне.

— Што чуваць добрага на вашым прадпрыемстве? — звяртаюся да яго.

— Працуем, даем вельмі патрэбную прадукцыю: вокны і дзверы. Стараемся, каб было іх як найбольш, бо з усіх бакоў нас падганяюць. Нашы вырабы літаральна вырываюць ў нас з рук. Таму пускавы тэрмін, праектаваны на 18 месяцаў, скарацілі мы да аднаго года і цяпер замест 800 тысяч квадратных метраў будаўнічай сталяркі — як праектавалася — выпускаем ужо 1 мільён 50 квадратных метраў. А ў 1975 годзе прыдзецца даваць нам яшчэ больш вокан і дзвярэй.

(Працяг на стар. 4)

УДУМЛІВА І СІСТЭМАТЫЧНА

Выхаванак васьмікласнай пачатковай школы ў Кнарыдах, што ў Бельскім павеце, Мікалай Дораш пасля заканчэння Бельскага беларускага ліцэя паступіў у Медыцынскую акадэмію ў Беластоку і цяпер працуе лекарам у павятовым шпіталі ў Бельску, Раман Парфенюк, закончыўшы Эканамічны ліцэй у Бельску, паступіў на факультэт эканомікі Люблінскага універсітэта імя М. Складоўскай-Кюры, Анна Парфенюк, выпускніца таксама Бельскага эканамічнага ліцэя, цяпер займаецца ў Сельскагаспадарчай акадэміі ў Ольштыне. У мінулым годзе пяць выхаванкаў кнарыдскай школы паступіла ў Бельскі беларускі ліцэй і там належаць да ліку добрых вучняў. Гэта далёка не ўсе прыклады ўдалага старту былых вучняў з Кнарыдаў.

— У чым заключаецца залог поспехаў вашай школы? — гэтае пытанне кірую да дырэктара школы ў Кнарыдах, **Пятра Рыжыка**, між іншым, выхаванка Бельскага педагагічнага ліцэя, выпускніка беларускай філалогіі Завочнай настаўніцкай студыі, а цяпер студэнта-завочніка на факультэце геаграфіі Люблінскага універсітэта імя М. Складоўскай-Кюры.

— Бачыце, я сам паходжу з Кнарыдаў,канчаў гэтую школу і добра ведаю наша асяроддзе, так сказаць, яго моцныя і слабыя бакі. Яшчэ ў 1962 годзе, прыйшоўшы сюды працаваць кіраўніком школы, я перш за ўсё пачаў ад старэйшых жыхароў. На працягу пяці год пры нашай школе дзейнічала вячэрняя пачатковая школа, якую закончыла звыш 100 асоб з Кнарыдаў і навакольных сёл. Некаторыя з іх потым закончылі сярэднія школы, напрыклад, Т. Кулік з вёскі Мокрае — Тэхнікум малочнай прамысловасці і цяпер працуе ў Бельску. А адзін з маіх тадышніх дарослых вучняў цяпер з'яўляецца студэнтам завочнага аддзя-

(Працяг на стар. 4)

Сямейная ўспамога

У сувязі з тым, што ў рэдакцыю „Нівы“ звяртаюцца з пытаннямі аб правілах, якія абавязваюць пры прызнаванні сямейнай успамогі, і аб велічыні ўспамогі, змяшчаем артыкул на гэту тэму. У артыкуле абмяркоўваюцца асноўныя пункты распараджэння міністра працы, платы і сацыяльных спраў з 31 мая 1974 г. аб сямейнай успамозе. Гэта распараджэнне абавязвае ад 1 жніўня гэтага года.

КАМУ ПРЫСЛУГОЎВАЕ СЯМЕЙНАЯ ЎСПАМОГА?

Права на сямейную ўспамогу маюць усе тыя, каму прыслугоўвае сацыяльнае забеспячэнне на выпадак хваробы і мацярынства.

У асноўным сямейная ўспамога прыслугоўвае тым, хто працуе ў поўным размеры працы, які ўстаноўлены для данай катэгорыі працаўнікоў. У асаблівых абставінах, калі гэткую норму ўстанавіць немагчыма, за поўны размер прымаецца праца, калі месячная зарплата не меншая, чым найніжэйшая норма зарплаты ў грамадскай гаспадарцы.

Аднак сямейная ўспамога прыслугоўвае таксама тым, што працуюць не менш, чым на паўстаўкі, калі ані працаўнік, ані яго жонка (муж) не з'яўляецца плацельшчыкам пазямельнага падатку. Сямейную ўспамогу атрымоўвае таксама інвалід, які працуе прынамсі палову поўнага размеру працы.

Не мае права на сямейную ўспамогу працаўнік, нават калі б працаваў у поўным размеры, калі працуе ў індывідуальнай сельскай гаспадарцы, або сам ці яго жонка (муж) плаціць падаходны або абаротны падатак.

Працаўнік, які працуе на двух або некалькіх прадпрыемствах, мае права на сямейную ўспамогу, калі разам падлічаны час яго працы мог бы складаць поўны размер працы на адным з гэтых прадпрыемстваў.

ЧЛЕНЫ СЯМ'І, ЯКІМ ПРЫСЛУГОЎВАЕ СЯМЕЙНАЯ ЎСПАМОГА

Дзецям прыслугоўвае ўспамога, пакуль не споўніцца ім 16 год, а калі вучацца, то да 25 год. Незалежна ад узросту, успамога прыслугоўвае інвалідам I або II групы.

Успамога прыслугоўвае не толькі дзецям працаўніка, але і дзецям жонкі, усыноўленым, прынятым на выхаванне і ўтрыманне унукам, братам і сёстрам, а таксама дзецям чужым.

Сямейная ўспамога не прыслугоўвае дзецям жанатым і замужнім, студэнтам, якія атрымоўваюць стыпендыю, тым, якія атрымоўваюць пенсію або даход з працы ў суме вышэйшай, чым палавіна найніжэйшай зарплаты, якая абавязвае ў грамадскай гаспадарцы, а таксама тым, якія карыстаюцца з інтэрнатаў у сярэдніх школах, або ў спецыяльных установах як выхаваўчых або папраўчых дамах.

На жонку прыслугоўвае ўспамога, калі выхоўвае хоць бы адно дзіця ва ўзросце да 6 год, калі споўнілася ёй 50 год, або з'яўляецца інвалідам, а на му-

(Працяг на стар. 5)

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ“

Сярод узгоркаў Дуброўшчыны ● Пра настаўніцу з Лукі ● Што нова ў кааператараў Беласточчыны? ● Другая казка Барскага аб праўдзе ● Сказ Яновіча пра дружную сям'ю ● Каштоўная знаходка на Сенаторскай ● У Задрыпанцы цнотнае натхненне ● Весткі з Ляўкова, Тафілаўцаў, Канюкоў, Гайнаўкі, Семяноўкі і інш. ● Песня „Na tych samych ulicach“.

Каля першай гадзіны едзем на Хантымансійскі рыбны камбінат. Ля брамы фабрыкі вітае нас дырэктар камбіната Мікалай Зарубін, які расказвае аб сваім прадпрыемстве. Завод пабудаваны ў 1929 г. Зараз на камбінаце працуе 1200 чалавек. У год завод выпускае 13 мільёнаў банак кансерваў і перапрацоўвае 25 000 цэнтнераў рыбы. Многія рыбныя прадукты завода экспартуюцца за мяжу, у тым ліку і ў Польшчу.

Завод не толькі „знішчае“ рыбу, але і гадуе яе. Кожны год выпускае ў рэкі, азёры 150 мільёнаў малькоў. Малыя рыбкі завод таксама экспартуе ў замежныя краіны.

Ідучы за дырэктарам, на пляцы завода падыходзім да доўгіх сталоў, на якіх разложана мноства копчанай і сырой рыбы. Пісьменнікі прабуюць славутую таранку, сухую салёную рыбу, якую ў

ЯК Я ЕЎ СЫРУЮ РЫБУ

СССР вельмі любяць есці з півам. Нягледзячы на тое, што на двары жарышча і піва няма, многія, у тым ліку і я, ядуць салёную таранку. Сушаную рыбу я ўжо еў не раз, але ніколі яшчэ не каштаваў рыбы сырой. А тут давялося. Еў тры віды сырой рыбы. Называецца яна сурок, муксун і сцерлядзь, якую называюць царскай рыбай.

Усе гэтыя рыбіны размерам у 50—70 сантыметраў замарожаныя. Работніца фабрыкі стругае іх нажом і падае пісьменнікам. Усе хапаюць і суюць у рот. Я таксама падбег, схапіў, пасаліў і пачаў жаваць. Дзіўнае ўражанне. Рыба, нібы смажаная, але свядомасць, што ясі сырое, узбуджае ў арганізме нейкія дзіўныя рэакцыі. Найбольш мне спадабалася сцерлядзь — рыба залатога колеру, амаль круглая і пазбаўленая касцей. Паелі мы гэтай рыбы ўдосталь, запілі квасам і канец. Наколькі мне вядома, ніхто не захварэў. Я таксама.

Пасля візіта на заводзе едзем абедаць. Пасля абеда ў 16.30 пісьменнікі раздзяліліся на дзве групы і паехалі на аўтарскія сустрэчы. Я папаў у групу Дудзіна і паехаў да лётчыкаў. Едзем мінут 35 праз тайгу. Дарога выбоістая, моцна кідае аўтобусам. Урэшце паказваюцца будынкі, а за імі аэрадром. Вітаюць нас сінія мундзіры. Ідзем у невялічкую залу. Слухачоў жа многа, чалавек сорак лётчыкаў і 15-20 жанчын.

Выступае лётчык-афіцэр. Вітае шчыра ўсіх і асабліва мяне ў сувязі з тым, што якраз сёння свята Адраджэння Польшчы. Чыталі вершы многія пісьменнікі, чытаў і я. Спачатку падзякаваў за віншаванні, падзякаваў савецкім лётчыкам, якія адыгралі вялікую ролю ў працэсе вызвалення Польшчы і сярод якіх многія ў баях за Польшчу загінулі. Прачытаў я свой верш „Глядзі, колькі зор расцвітае“. Па-беларуску. Рэакцыя слухачоў сведчыла аб тым, што верш мой тут дасканала зразумелі.

А 17.30 вечар закончыўся і мы вярнуліся ў Хантымансійск.

Каля 19.00 адбылася прыемная сустрэча ў акруговым камітэце партыі. Сустрэча тыпу банкета. Без крэсел, стоячы. Сталы добра былі застаўлены, каньяком, памідорамі і гуркамі, яблыкамі і пірожным.

Сакратар распачаў сваё выступленне ад віншавання мяне ў сувязі з 30-годдзем Народнай Польшчы. Першы тост усе паднялі за наша свята. Прыйшлося ўзяць слова для другога тоста. Вось мае словы: „Я сардэчна вам удзячны за тое, што вы ў далёкай Сібіры памятаеце аб справах, блізкіх мне. Адраджэнне Польшчы неразрыўна звязана з гістарычнай місіяй Савецкай Арміі, якая з Войскам Польскім прынесла Польшчы свабоду. Звяртаюся тут да ўсіх пісьменнікаў, каб стварылі творы вялікія, як Сібір, шчырыя, як Сібір, прыгожыя, як Сібір“.

Прыемная авацыя. Усе пісьменнікі і мясцовыя дзеячы падышлі да мяне, чокнуліся і выпілі.

У сэрцы дзіўная ўзрушанасць. А 20.30 канец прыёма. Выходзім з залы, сядаем у аўтобусы, едзем на прыстань, разыходзімся па каютах. Аднак ніхто да поўначы не засне. Пасля поўначы даплываем да таго месца, дзе Іртыш ульецца ў Об, і кожны хоча быць сведкам гэтага моманту.

Алесь Барскі

Пісьменнікі ў Хантымансійску; злева: рускі — Дудзін, казахская паэтэса — Марфуга, армянін — Эмін і аўтар.

Увага, матурысты!

ПАДРЫХТОЎЧЫЯ КУРСЫ Ў ТЭЛЕВІЗІІ

Польская тэлевізія ўжо некалькі год вядзе падрыхтоўчыя курсы для кандыдатаў у вышэйшыя навучальныя ўстановы.

У першай палавіне 1975 года тэлевізія па другой праграме ў пятніцы ад гадзіны 14.40 па 15.10 і ад 15.15 па 15.45 перадасць пяцьдзесят дзве паўгадзінныя лекцыі падрыхтоўчага курса па матэматыцы і ў серады ад 14.40 па 15.10 і ад 15.15 па 15.45 пяцьдзесят паўгадзінных лекцый па фізіцы. Лекцыі пачнуцца 3 студзеня 1975 года і будуць працягвацца да канца чэрвеня.

Лекцыі будуць весці прафесары і дацэнты вузаў. У часе заняткаў па матэматыцы перш за ўсё будуць рашацца задачы з тых раздзелаў матэматыкі, знаёмасць якіх неабходная ў часе ўступных экзаменаў і для паспяховай вучобы ў вузах. Рыхтуючымся да экзаменаў па фізіцы будуць растлумачаны цяжэйшыя паняцці, прадэманстраваны некаторыя фізічныя з'явы, а таксама будуць рашацца задачы.

У 1972 годзе ўведзена новая форма кантактаў тэлегледачоў з вядучымі лекцыі: кантрольныя работы ацэньваюць работнікі навукі. У першы тыдзень кожнага месяца, пачынаючы ад лістапада г.г. па чэрвень 1975 года, у „Штандары млодых“, а таксама ў „Жыцці Варшавы“ (з чацвярга) будуць друкавацца тэмы кантрольных работ. Кожная тэма складаецца з васьмі задач, а іх змест і ступень цяжкасці адпавядае вымаганням, якія ставяцца кандыдатам у вузы. Кожны можа пераслаць рашоныя задачы па адрасу:

Instytut Matematyki Politechniki Wrocławskiej, 50-370 Wrocław, Wybrzeże Wyspiańskiego 27 albo Zakład Matematyki na Wydziale Elektroniki Politechniki Warszawskiej, 00-665, ul. Nowowiejska 15/19.

Разам з рашонымі задачамі трэба выслаць заадрасаваны да самога сябе канверт з наклеенай маркай за 6 зл. Задачы трэба прысылаць да 18 данага месяца. Работы, якія адпавядаюць пададзеным вышэй умовам, пасля папраўлення памылак будуць адасланы ўласніку да канца месяца разам з пісьмовай кансультацыяй. Зразумела, што работы тых, хто не споўніць умоў, не будуць папраўлены і не будуць адсылацца.

Адначасова інфармуем, што непатрэбны тут ніякія дадатковыя запісы, а факт, што хтосьці прымае ўдзел у курсе, не дае фармальных прэферэнцый пры кваліфікаванні ў вузы. Тым не менш лічым, што гэта добрая дапамога асабліва тым кандыдатам, якія пражываюць далей ад навуковых цэнтраў.

А. К.

Niedziela 15.XII. 6.30 Tech. Rol. Mat. 7.00 Upr. rośl. 7.30 Kurs Rol. 8.00 Przyp. radz. 8.10 Alarm poż. trwa. 8.20 Now. w d. i zagr. 8.45 Bieg po zdr. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.30 Antena. 10.50 Tajem. star. meczetu. — film fab. radz. 12.15 Dzien. 12.35 Dwa dni w Łasinie. 12.50 Teleteka Mel. 13.20 Nie tylko dla pań. 13.55 Dla dzieci. 14.45 Teletur. 15.45 Los. Toto-Lot. 16.00 Lektury Peg. 16.10 W star. kinie. 17.15 Refl. ob. 17.30 Bank Banków. 18.15 Sport. 19.15 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Bajka dla dor. 20.25 Puccini — film wł. 21.30 Pojedynek. 22.30 Sport.

Poniedziałek 16.XII. 12.45 Tech. Rol. Mat. 13.25 Mech. rol. 15.50 Nurt — Nauki polit. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Zwierzyniec. 17.30 Echo stad. 17.55 Kur. Biał. 18.10 Muzyka w karykat. 18.25 Kr. Warsz. i Maz. 18.45 Szare na złote. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Teatr TV: M. Szabo „Wina". 21.20 Most. 21.40 Śpiewa H. Frąckowiak. 22.00 Polska Institutet. 22.40 Dzien. 22.55 Oferty.

Wtorek 17.XII. 6.30 Tech. Rol. Mat. 7.00 Mech. rol. 9.05 Arsen Lupin. 10.00 Dla szk. (kl. V—VI) J. pol. Genialny pomysł (O miejsce wśród ludzi). 10.35 Puccini — film wł. 12.55 Dla szk. śr. Rodz. współcz. My i nasz dom. 13.45 Tech. Rol. Fiz. 14.30 Bot. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Dla dzieci. 17.00 Japonia u progu jutra. 17.25 Arie operet. śpiewa A. Kossakowska. 17.40 Stud. Tel. Mł. 18.20 Kr. Warsz. i Maz. 18.40 Eureka. 19.10 Przyp., radz. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Arsen Lupin. 21.10 Sport. 21.20 Interstudio. 22.00 Piosenki J. Kulmowej. 22.30 Dwie strony medalu. 23.00 Dzien.

Środa 18.XII. 6.30 Tech. Rol. Fiz. 7.00 Bot. 8.30 Złodziej samochodów — film radz. 10.00 Dla szk. (kl.VII) Fiz. Grawitacja i loty kosm. 11.05 (kl. VII) Hist. Ojczulek Bem; 12.00 (kl. VIII) Chem. Ważne fermentacje. 12.45 Tech. Rol. Fiz. 13.25 Upr. rośl. 15.50 Nurt — Psych. 15.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Dla mł. widz. 17.10 Inf., Tow., Prop. 17.20 Los. Mał. Lot. 17.30 Tajemnicze ogłosz. — film jugosł. 18.00 Leon Wójcikowski. 18.30 Kr. Warsz. i Maz. 18.50 Towarzysze. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Złodziej samochodów — film radz. 21.50 Sport. 22.00 Anatomia sukcesu. 22.30 Elżbieta Starostecka. 22.55 Dzien.

Czwartek 19.XII. 6.30 Tech. Rol. Fiz. 7.00 Upr. rośl. 10.00 Tajemnica piramidy — film USA. 13.45 Tech. Rol. J. pol. 14.30 Hod. zwierz. 15.05 Mat. w szk. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Ekr. z bratkiem. 17.40 Rewia iluzji czech. 18.05 Kr. Warsz. i Maz. 18.25 Z siedmiu anten. 18.55 Test — Sł. Ek. 19.10 Przyp., radz. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Tajemnica piramidy — USA. 21.35 Sport. 21.45 Pr. wid.-publ. 22.50 Organy Oliwskie. 22.55 Dziennik.

Piątek 20.XII. 6.30 Tech. Rol. J. pol. 7.00 Hod. zwierz. 9.55 Pechowy dzień — film fab. węg. 11.05 Dla szk. (kl. I—III lic.) Wych. tech. Chemia we współcz. świecie. 12.45 Tech. Rol. Hist. 13.25 Hod. zwierz. 15.50 Nurt — Psych. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci. 17.15 Prawda w oczy. 17.40 Por. Mł. 18.00 Przew. Mł. Tur. 18.20 Kr. Warsz. i Maz. 18.40 Azyl dla czł. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Mój pr. przedst. Z. Mrozowska. 21.25 Panorama. 22.05 Recital PRO-CONTRA. 22.35 Dzien. 22.50 Sport.

Sobota 21.XII. 6.30 Tech. Rol. Hist. 7.00 Hod. zwierz. 10.00 Allegre con Brie — film fab. jug. 13.45 Tech. Rol. Chem. 14.20 Mech. rol. 14.55 Pr. dnia. 15.00 Pr. I prop. 15.20 Kr. Warsz. i Maz. 15.40 Inf. Wyd. 16.00 Dzien. 16.10 Sobótka. 16.35 Brazylia nieznana. 17.00 Turniej sprawnych. 17.45 Światłoczuły not. 18.05 Pr. rozr. ang. 18.30 Pegaz. 19.20 Dobr. 19.30 Monitor. 20.20 Poślizg — film fab. pol. 21.45 Pr. rozr. 22.35 Dzien. 22.55 Sport. 23.10 Pr. rozr.

Piątek 13.XII. — 15.10 Pr. dnia. 15.35 Romanse Podkowyrowa. 16.15 Film anim. 17.00 Miedzynar. zaw. w jeździe fig. na łodzie. 19.30 Teatr miniatur. 20.30 Sport. Koszykówka i podnoszenie ciężarów.

Sobota 14.XII. — 7.00 Pr. dnia. 12.00 Hokej. ZSRR—Szwecja. 15.00 Film dok. 16.15 W świecie zwierz. 17.15 Film anim. 17.40 Film fab. I seria. 18.30 Film fab. 21.05 Podnoszenie cięż. Puchar ZSRR.

Niedziela 15.XII. — 7.00 Pr. dnia. 12.00 Hokej. ZSRR—Szwecja. 14.15 Film fab. 15.30 Filmy anim. 16.15 Romanse Czajkowskiego. 16.40 Klub film. 17.40 Film fab. II seria. 20.35 Puchar ZSRR w podn. ciężarów.

Białowieża Lautorzy — radz. 17—18. Gniazdo — pol. 19—20. Macmasters — USA 21—22.
Czeremcha Tydzień szaleńców — rum. 17—18. Francuski łącznik — franc. 21—22.
Czyże Echa dawno minionych dni — radz. Buleczka — pol. 18—22.
Dubicze Cerkiewne Nocny kowboj — USA. Wspomnienia z przeszłości — RFN 18—22.
Gródek Czekamy na ciebie — radz. 21—22.
Kleszczele Oczami przyjaciół — pol. 17—18. Półdziesz ponad sadem — pol. 19—20. Iwan Wasiljewicz zmienia zawód — radz. 21—22.
Michałowo Nauczyciel śpiewu — radz. 17—18. Dzielny wojak Rosalino — jug. 19—20. Uciekaj i daj się złapać — węg. 21—22.
Mielnik Albatros — franc. 18. Spalony las — rum. 21—22.
Milejczyce Poszukiwanie — hiszp. 17—18. Człowiek, który przestał palić — szwedz. 19—20. Wódz Prusów — radz. 21—22.
Narew Nie drażnić cioci Leontyny — franc. Wielka, większa i największa — pol. 17—22.
Narewka Motocross — czes. Prawo gwałtu — USA 17—22.
Nurzec Podróż w XXX-lecie — pol. 17—18. Włoch szuka żony — włosk. 19—20. Chłopi — pol. 21—22.
Orla Był sobie glina — franc. Na niebie i na ziemi — pol. 18—22.
Rajsk Ned Kelly — USA. Piekło i niebo — pol. 18—22.
Suchowola Janosik — pol. Swobodny oddech — węg. 18—22.

ГП БГКТ выказвае глыбокае спачуванне сакратару сямяццкага аддзела БГКТ
МІХАСЮ ВІШАНКУ
з прычыны смерці маці

B.Z.Graf. zam. 3541 O-8

НЯНЕЧКА

Ці вы чулі? У Фінціфлюшкіных кажуць, нянечка настолькі шырока свае абавязкі разумела, настолькі гаспадара кругом пальца абматала, што той, з жонкаю развёўшыся, на ёй жаніўся. Дзе якія, праўда, судзяць, што Фінціфлюшкін проста, як эканаміст па прафесіі, цвяроза падлічыў, што яму танней абыходзіцца будзе.

Чаркоўскія ж, гавораць, сваёю няняю спачатку нацешыцца не маглі. Дзяўчына ўжо ў гадах, рэлігійная пры тым. Часамі з кіно вечарам вяртаюцца, а тая, усё яшчэ на каленях стоячы, зямныя паклоны адбівае.

Выявілася пасля, што бедная, проста да спіртных напіткаў была неабыякавая. Увесь каньяк у хаце выхлябтала, настойкі да апошняй кроплі падсушыла, а наканец нават адзекалон і той выкарыстала ў вядомай справе. Не дзівота таму, што на нагах устаяць не могучы, да зямлі, нябога, хілілася.

А ў Ціпуноўскіх на той прыклад? Анёлак з неба ім, думалі, на голаў зваліўся. Тварык міленькі, як у херувімчыка нявінны. Фігурка стройненькая. Ручкі, бывае, скромна наўкрыж на пупіку зложыць, вейкі апусціць, вочы ў зямлю ўпяліць — ну чым не мадонна! І з сям'і многадзетнай прытым, бедная.

На добрых харчах дзяўчо любае не ўмеру хутка пачало папраўляцца. Гром з неба яснага тады толькі грымнуў, калі ўжо ў клініку везці давялося. Салдацік, гаворыць, нейкі ва ўсім вінаваты, а пялюшачкі вось Ціпуноўскаму сёння мыць даводзіцца — разам з жонкаю малое даглядаць памагаюць.

Скубчыкам, ізноў, нянечка іхняя адразу-так і падкрэсліла, што калі яны каляровага тэлевізара не прыдбаюць, то сабе іншых гаспадароў пашукае, бо галоце там усялякай прыслужваць ёй не гонар.

А вазьмі ты без яе, нянькі тое, у сённяшні час з усіх абавязкаў выкруціся! Ніяк не здолееш. А спрабуй яшчэ знайсці яе сёння...

Людзі ідуць на неймаверныя ахвяры. Кавярынскага жонка, возьмем, сваё ўласнае футра з піжмакоў на шпацыр пазычае.

У Хітрынскіх прынялося, што муж, з кветкамі дахаты вяртаючыся, няньцы іх уручае і два разы ў тыдзень рэгулярна яе ў найлепшае кафэ водзіць.

У Перавярцінскіх нянька ў пакоі на пуховай пярыне адлежваецца, а галава дома ў тым часе на кухні на раскладушцы косці размінае.

(Працяг на стар. 5)

Родзічы маршала Сакалоўскага з Козлікаў ля скульптурнага бюста маршала.

ІЗБА гісторыі

Стваражочыеся ў многіх мясцовасцях ізбы нацыянальнай памяці маюць дзве задачы: захаваць у памяці тых, што прынеслі нацыянальнае і сацыяльнае вызваленне, і — вучыць на гэтых, амаль жывых матэрыялах маладое пакаленне. Павінна яно не толькі ўшаноўваць змагароў за справу сацыялізму, але таксама ведаць, што гэтыя людзі жылі тут, побач іх, на іх роднай зямлі, у іх ваколіцы.

Нядаўна на Беласточчыне перададзена чарговая ізба ў Заблудаве. Як большасць, змяшчаецца яна ў памяшканні гміннай школы. Мае гэта і той добры бок, што вучні на месцы бачаць жывыя ўрокі гісторыі, гарцэры праводзяць свае зборы.

У заблудаўскай ізбе паказаны людзі і справы Беластоцкага павету, а складаецца гэта ўсё як бы з дзвюх частак. Першая прысвечана барацьбе ў верасні 1939 года, руху Супраціўлення, палякам на франтах II сусветнай вайны, Людоваму Войску Польскаму, вызваленню і грамадска-эканамічным пераменам. Другая частка ізбы гаворыць аб жыцці і дзейнасці маршала Савецкага Саюза — Васілія Дзмітравіча Сакалоўскага, які нарадзіўся і жыў у Козліках, што ля Заблудава, а потым вучыў у недалёкай вёсцы Кавалеўцы Беластоцкага павету.

У час першай сусветнай вайны В. Д. Сакалоўскі быў эвакуіраваны разам з сям'ёй у глыб Расіі. Тут добраахвотнікам уступае ў рады Чырвонай Арміі.

Маршал Сакалоўскі, будучы на пенсіі, наведаў Козлікі. Дагэтуль тут пражывае яго радня — дваюрадны брат. З раднёй ён заўсёды ўтрымоўваў кантакты. Сям'я перадала шматлікія памяткі ў ізбу.

У ізбе-музеі знаходзяцца іншыя дары. Адным з іх з'яўляецца бюст маршала Сакалоўскага, які выканаў народны мастак з сяла Канюкі Беластоцкага павету — Уладзімір Наумюк.

Тэкст і фота **А. Карпюка**

ВЯРТАННІ КАБАТЦА

На старонках „Тыгодніка культуральнага“ ад 24 лістапада г.г. вядомы пісьменнік і папулярызатар беларускай літаратуры ў Польшчы, Эўгеніуш Кабатц, задумоўваецца над сваім жыццём і крыніцамі ўласнай творчасці.

Ён м. ін. піша:

„...Горад, у якім жыву, з'яўляецца пупам зямлі. Калі пакідаю яго, дык таму толькі, каб вярнуцца яшчэ болей гнеўным і шчаслівым ад таго, што ён не перастае быць гэтым пупам. З'яўляецца катлом, у якім гатуюцца ідэі ўсходу і захаду, старыя і новыя, з надзеяй на адну супольную, аб'ядноўваючую свет. Гарэць пад катлом дровы з вялікай пушчы, у якой нарадзіліся мае дзяды, у якой і я рос сярод багнаў ды купалістых цэркаўкаў другой Візантыі. У полымя дзьме заходні вецер, заносячы пладаносныя зерні з заняпадаючага Рыма. Яшчэ пятнаццаць гадоў таму назад я быў пэўны таго, што напішу шырачэзны фрэск пад загалоўкам: **Беларусы.** Потым загубіў я гэтую ўпэўненасць. Сёння ведаю, што на падобнае ніколі не адважуся. Ад зямлі бацькоў адыйшоў я, аднак, не як здраднік. Недалёка адыйшоўся. Зрабіў вялікае кола, ганяючыся слядамі тоесамасці за прыгожай птушкай культурнай супольнасці. Вандруючы па Рыме, Венецыі, Равэне, Сіцыліі і Базылікаце, знаходзіў я памножаныя бляскі майго візантыйскага дзяцінства; не адразу прыняў я да ведама, што з'яўляюцца яны пераўтворанымі водбліскамі, узбагачанымі, — таго ж зместу, тых жа думак ды ўражлівасці, што вынесены былі са старога Рыма, калі ён ужо занядужаў ды распадаўся пад ударамі варвараў. Я ўсё тое па-дылетанцку, па-рызыканцку, на ўласную, прыватную адказнасць спрабаваў некалі апісаць у кніжыцы названай: **Ворыва мора.** Вяртаюся да яе з нейкай расчуленасцю, у самым сабе адкрываючы тое першае кола італьянскіх дасведчанняў, якія сталі адкрыццём уласнай біяграфіі і яе першабытных крыніц. Пазнейшыя гады, праведзеныя на паўвостраве, не запярэчылі гэтаму адкрыццю, наадварот — можна сказаць — легалізавалі яго як рэчаіснасць, адціскаючы ў думках і ва ўчынках маіх кляймо ўладальніка багаццяў, на якія няма цаны! Зрэшты, кола пашырылася: цераз Балканы і Арменію ахапіла яно Русь і Расію. Я ўжо ведаў, што пасля заняпаду Візантыі менавіта там замацаваўся той пераўтвораны свет даўняй грэка-рымскай культуры, званы трэцім Рымам. Вандруючы па Кіеве, Маскве, Загорску, адкрываў я той жа цёплы бляск майго роднага гнязда, што спадарожнічаў мне на Апенінскім паўвостраве і які асвятляў першыя сцежкі праз пушчу майго дзяцінства.

Замыканне кола з'яўляецца вяртаннем у сучаснасць. Да катла, у якім гатуюцца новыя справы, што з даўніх падзей яны. Так, як няма сённяшняга дня без таго, што здарылася ўчора, гэтаксама няма і нас, кожнага сярод нас, без нашай біяграфіі ды біяграфіі нашых бацькоў. Усе мы пазначаны мінулым — на шчасце і на бяду. Апынуўшыся за Альпамі, прыглядаюся калысцы еўрапейскай культуры, плячыма абапёршыся аб гісторыю, што маёй сям'і звіла гняздо. Не мушу памятаць аб тым: гэта проста ведаю і адчуваю...“

Кабатц жыў у Італіі, дзе працаваў у дыпламатычнай службе. Далей у сваіх разважаннях задумоўваецца ён над горадам і ўласнымі адносінамі да яго, як той, хто — некалі — моцна хацеў пакарыць, здабыць...

Сакрат Яновіч

(Працяг са стар. 1)

„АКАРЫНЫ“ І ІНШЫЯ

ком Павятовага дома культуры Рамуальдам Вільгатам, збіраюць мясцовы фальклор праз кіраўнікоў вясковых клубаў, якія добра ведаюць, хто і што ўмее ў іх вёсцы. Дзякуючы гэтаму пры сямяціцкім ПДК існуе народная капэла. Яна складаецца з сямі вясковых музыкантаў-самавукаў: дзве скрыпкі, два гармонікі, дудка і дзве спявачкі. Тадэвуш Сідаровіч не накідае ім свайго спосабу выканання, не ўмешваецца ў рэпертуарныя справы. ПДК аказвае капэле амаль толькі арганізацыйную дапамогу ў час выездаў на канцэрты ці ў час сумесных рэпетыцый. Усё гэта для таго, каб капэла засталася як найбольш самабытнай, народнай, каб захаваліся ўсе традыцыі народнай музыкі і спеву. У рэпертуары капэлы — песні надбужанскіх вёсак. У 1973 годзе на агульнапольскім фестывалі фальклору, які адбыўся ў Плоцку, капэла з Сямяціч атрымала адну з галоўных узнагарод — памятны кубак.

Наогул трэба сказаць, што пры сямяціцкім ПДК вельмі вялікую ўвагу прысвячаюць народнай творчасці.

Вось хоць бы штогадовы агляд калектываў каляднікаў. У мінулым годзе ў аглядзе гэтым удзельнічала 17 калектываў. Выступалі з каляднымі песнямі, але пераважна свецкага зместу. Спявалі сатырычныя частушкі, прыпеўкі, якія адлюстроўвалі, часам вельмі гумарыстычна, сучаснае жыццё вёскі. На жаль, адзначае кіраўнік ПДК Р. Вільгат, беларускія вёскі яшчэ не прымалі ўдзелу ў гэтым аглядзе. А там гэтыя традыцыі асабліва цікавыя.

А вось беларускія вёскі Сямяціцкага павету заўсёды займаюць першыя месцы ў конкурсе на велікодныя пісанкі, крашанкі і маляванкі. Вельмі разнародная і багатая тэхніка ўпрыгожвання велікодных яек у гэтых вёсках. У апошнія гады мастакі з Мядзвежыкаў, Мілейчыц і іншых вёсак супрацоўнічаюць у гэтай галіне з „Цэпэліяй“, і народнае мастацтва з гэтых ваколіц ідзе ў свет.

Сямяціцкі дом культуры стараецца супрацоўнічаць з усімі грамадскімі арганізацыямі. Кіраўнікі мастацкіх калектываў пры ПДК (а ёсць іх тут нямала — танцавальны калектыў, група сучаснага танца, балет, тэатр паэзіі, дзіцячы тэатр) дапамагаюць, напрыклад, павятоваму аддзелу Беларускага таварыства ў арганізаванні павятовых аглядаў беларускай песні, уключаюць беларускія песні ў конкурсы савецкай песні, рэгулярна супрацоўнічаюць з Таварыствам польска-савецкай дружбы.

Гэтая разнабаковасць у працы Павятовага дома культуры ставіць яго сапраўды ў цэнтры культурнага жыцця ў павеце, робіць яго галоўным ініцыятарам і апекуном усіх культурных мерапрыемстваў сваёй мясцовасці. А, здаецца, гэта якраз тое, чаго ўсе мы ад яго чакаем.

Яніна Чэрнякевіч
Фота Чэслава Савіцкага

Тадэвуш Сідаровіч са сваім калектывам.

...на палях Беласточчыны працуе 15 тысяч трактароў?

...80% гаспадарак у Беластоцкім ваяводстве мае электраэнергію?

...у Белавежскай пушчы расце больш тысячы розных сартоў грыбоў?

...у Белавежскай пушчы жыве 62 гатункі сасуноў і 210 гатункаў крылатых?

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

СЦЯПАН ПУЧЫНСКІ

Вядомым гаспадаром у Гайнаўскім павеце з'яўляецца Сцяпан Пучынскі з вёскі Тарнопаль. Вядзе ён звыш 25-гектаравую гаспадарку. Вопытны тарнопальскі гаспадар збірае 27 цэнтнераў жыта „Данькоўскае залатое", 270 цэнтнераў бульбы „Уран" і некалькі соцень цэнтнераў сена з аднаго гектара зямельных угоддзяў. Падсявае ён на адзін гектар 240 кілаграмаў НПК у чыстым складзе. Пад наглядам сельскагаспадарчага доследнага прадпрыемства ў Шэпетове вырошчвае селекцыйнае зерне, якое ідзе на аднаўленне збожжавых культур.

Працу на гаспадарцы механізуе пры дапамозе ўласнага трактара і ўсіх іншых сельскагаспадарчых машын: бульбакапалкі, снопавязалкі, касілкі, зграбалкі, двух- і пяцiскібовага плугоў.

Сцяпан Пучынскі гадуе дванаццаць кароў і многа свіней. У будучыні намераны гадаваць новую пароду авечак. У аборы гаспадар падключыў ваду, абсталяваў шматлікія прылады, якія значна аблягчаюць абслугоўванне хатняй жывёлы. На пасбішчы парабіў загарады для выпасу кароў, абсталяваў „электрычнага пастуха". Мае ён добрае сена з наднарвянскіх сенажацяў. Сіласуе траву, кукурузу, бурачанае лісце і такім чынам атрымлівае некалькі тон сочнай кішонкі на зіму. Сіласаваць корм пачаў ён яшчэ ў 1955 годзе, калі толькі некаторыя гаспадары задумваліся над пабудовай сіласаў.

Сцяпан Пучынскі адным з першых у ваколіцы пачаў механізаваць палявыя работы. Модныя былі тады конныя сельскагаспадарчыя машыны.

Багаты вопытам тарнопальскі гаспадар прадае дзяржаве 10—12 тон збожжа і столькі ж бульбы, 6—8 свіней, апрача таго 10—15 тысяч літраў малака ў год.

Найлепшы гаспадар з Тарнопаля з'яўляецца членам ЗСЛ. Выконвае грамадскую функцыю члена надзорчай камісіі пры ГС у Нараўцы.

За выдатныя поспехі ў сельскагаспадарчай прадукцыі і ўкараненне прагрэсіўных метадаў у апрацоўцы зямлі Сцяпан Пучынскі ўзнагароджаны медалем „1000-годдзя Польскай дзяржавы", Сярэбраным і Залатым Крыжам Заслугі, шматлікімі дыпломамі.

Я. Цялушэцкі

МАЛА, АЛЕ ЦІКАВА

НАЙБОЛЬШ ВУСАТЫЯ

Англічане вылічылі, што на твары мужчыны расце каля 25 тысяч валаскоў.

Сусветны рэкорд па даўжыні вусоў займае таксама англічанін. Даўжыня яго вусоў дасягнула 1 метра 12 сантыметраў.

100-ГАДОВЫЯ ЛЮДЗІ

На зямлі ёсць некалькі месц, дзе людзі жывуць даўжэй, чым звычайна. Каўказ — гэта адно з іх.

На ўсёй тэрыторыі СССР пражывае 19 тысяч чалавек ва ўзросце 100 і больш год. Амаль 5 тысяч з іх — каўказцы.

(ті)

(Працяг са стар. 1)

СЯРОД САКОЛЬСКІХ РАБОЧЫХ

Яшчэ ад дырэктара-эканаміста даведваюся, што пабудова прадпрыемства каштавала 250 мільёнаў зл., а вартасць гадавой прадукцыі складае цяпер суму 285 млн. зл.

— Хацеў бы бліжэй прыгледзецца да вашай прадукцыі, — прашу дырэктара.

— Калі ласка, — гаворыць ён і праваднікам маім назначае інжынера Станіслава Бельскага — таксама нашага земляка з Сакольскага павету, з вёскі **Рагозін.**

— Цягнула мяне ў родныя старонкі, — гаворыць ён, — дык прыехаў.

У прадукцыйных цэхах вітае нас рэзкі аднастайны гул машын. Непрывычнаму чалавеку баляць ад яго вушы. Аднак цёпла тут і чыста. Пахне пілаваным дрэвам. Прадпрыемства абсталявана навейшымі машынамі, пераважна з ГДР і ФРГ. Ля аднаго з аўтаматаў знаёмлюся з **Лідкай Філановіч.** Яна яшчэ зусім маладзенькая. Дарэчы, сярэдні статыстычны ўзрост рабочага калектыву тут 21—22 гады. Лідка прафесіі навучылася ўжо ля станка, пры якім працуе ад 1972 года. Праца акордная, зарабляе 2000—2200 зл. у месяц.

Крыху далей аграмадны агрэгат, які ўтаматычна клеіць непрыдатныя кавалкі дрэва, каб далей пускаць іх у прадукцыю. Тут вітаюся з **Раманам Зенгелеўскім.** Ён аж з Кузніцы і кожны дзень даязджае ў Саколку. Закончыў прафесіянальную сталярскую школу ў Саколцы, зарабляе каля 3000 зл. у месяц.

Тэрэса Маліноўская раней працавала буфетчыцай у шудзялаўскім бары. На сакольскім прадпрыемстве абслугоўвае адзін са станкоў, а пасля працы вучыцца — рашыла закончыць будаўнічы тэхнікум.

— Зарабляю тут 2200—2300 зл. і нізашто не вярнулася б назад у бар.

Ля пульта, дзе аўтаматычна наносяць фарбу на аконныя рамы, сустракаем **Дануту Анджэеўскую.** Яна — мінулагодняя выпускніца Сакольскага агульнаадукацыйнага ліцэя. Пасля няўдачнага старту ў вышэйшую школу распачала працу ў бюро прадпрыемства. Аднак хутка пакінула кантору і пайшла на вытворчасць.

— І вам тут лепш? — пытаю яе.

— Так, — кажа яна, адрываючы позірк ад рознаколерных сігнальных лямпачак на рэгуліровачным пульце. Зарабляе яна 2600 зл. у месяц.

Уладзіслаў Чаплінскі — адзін з нешматлікіх прадстаўнікоў старэйшага пакалення рабочых сакольскага прадпрыемства. Раней працаваў у ЦПН. Столярам стаў на прадпрыемстве. Абслугоўвае адзін з аўтаматаў. Зарабляе каля 3000 зл.

І яшчэ знаёмлюся з **Альбінай Віргас,** якая пасля трагічнай смерці мужа вымушана была пракарміць 5 дзяцей ва ўзросце 7—18 гадоў. На прадпрыемстве абслугоўвае яна ГДР-аўскі станок для аўтаматычнага ўкручвання завесаў да акон.

— Гэта мая першая праца на фабрыцы, — гаворыць яна. — Спачатку я баялася нават рукой дакрануцца да гэтай машыны. А цяпер хаджу пры ёй, бы пры гаршках на кухні ва ўласнай хаце. Адно толькі бяда з даездам. Я жыву ў вёсцы Тарчоўцы, аж пад Кузніцай. Каб паспець на першую змену, вымушана ўставаць а 4-ай гадзіне раніцы. Дзеці астаюцца самі. Гэта мяне хвалюе, бо яны ўсе вучацца. Што аднак зробіш? Працаваць трэба.

Шмат людзей даязджае на работу ў сакольскую сталярню. Прадпрыемства патрабуе іх яшчэ больш, асабліва электрыкаў, механікаў, столяраў і іншых. Замясцовым гарантуе месца ў рабочых гасцініцах, а выдатным спецыялістам — службовыя і кааператыўныя кватэры.

Яно змяняе аблічча Саколкі. А неўзабаве яму ў кампанію прыбудзе другое буйнае прамысловае прадпрыемства — філіял беластоцкага „Спомашу". Тады рабочыя рады Саколкі павялічацца яшчэ больш.

Віктар Рудчык

Этнаграфічнае акенца

Вёска Баброўнікі Беластоцкага павету. Фота Я. Цялушэцкага.

Пачатак на стар. 1

УДУМЛІВА І СІСТЭМАТЫЧНА

лення Сельскагаспадарчай акадэміі. І так, павысіўся агульны ўзровень адукацыі ў нашым асяроддзі і гэта адразу вельмі карысна ўздзейнічала на працу нашай школы. Пашырэнне ведаў сярод дарослых — гэта і цяпер для мяне і іншых настаўнікаў з'яўляецца вельмі важнай галіной дзейнасці. Раней вялі мы лекцыі ў рамках праблемных курсаў у мясцовай арганізацыі Саюза сялянскай моладзі, а цяпер — у форме пашырэння ведаў па педагогіцы сярод бацькоў нашых вучняў. Такім чынам увесь час клапоцімся пра павышэнне інтэлектуальнага ўзроўню сяла, блізкія сувязі яго з ведамі і нашай школай.

— А ў самой школе?

— Перш за ўсё трэба было стварыць усім настаўнікам умовы для павышэння сваіх кваліфікацый. І ўжо пры мне яны закончылі найменей настаўніцкія студыі. І цяпер у нас ёсць спецыялісты па польскай і беларускай мовах, гісторыі, біялогіі і хіміі, геаграфіі, матэматыцы, класах I—IV. Праўда, не хапае нам спецыялістаў па фізічнаму выхаванню, музыцы і малюнках. Але, калі ёсць высокі агульны ўзровень падрыхтоўкі настаўнікаў, дык і з гэтымі прадметамі не маем цяжкасцей. Нашыя фізкультурнікі заўсёды займаюць вядучыя месцы ў спаборніцтвах у гміне і даходзяць да павятовых спаборніцтваў, а гэта ва ўмовах, калі ў класе ёсць 7—10 вучняў, не так ужо і дрэнна. Усё гэта дасталася нам нялёгка і не адразу. Спатрэбіліся цэлыя гады настойлівых намаганняў, каб школа выхавала сабе такіх настаўнікаў. І гэтай працы мы не спыняем і ў сучасны момант: займаемся самаадукацыяй у рамках педагагічнага савета, удзельнічаем у Настаўніцкім радыё-тэлевізійным універсітэце. У кожнага з нашых настаўнікаў ёсць глыбокае пачуццё асабістай адказнасці за вынікі сваёй працы.

— Істотная справа — гэта кшталтаванне асабовасці вучня і яго зацікаўленняў...

— Зразумела, без гэтага немагчымы правільны выхаваўчы працэс. Таму, наведваючы ўрокі нашых настаўнікаў, я заўсёды асаблівую ўвагу звяртаю на падрыхтоўку настаўнікаў да заняткаў, на метад і вынікі, на развіванне ў дзяцей зацікаўлення ведамі. Мы добра забяспечаны аўдыя-візуальнымі дапаможнікамі, і таму звяртаю ўвагу на іх поўнае выкарыстанне на занятках. У час побыту дзіцяці ў нашай школе мы не толькі сочым за яго зацікаўленнямі, здольнасцямі і схільнасцямі, але імкнемся іх адпаведна развіваць. Калі ўжо набліжаецца час заканчэння школы, разам з бацькамі абмяркоўваем напрамак далейшай вучобы нашага выхаванка. Заахвочваем яго паступаць у такую школу, якая яму найбольш адпавядае.

На заканчэнне варта дадаць, што іменна такая ўдумлівая і сістэматычная праца з'яўляецца падставай выхаваўчых дасягненняў скромнай — у ёй навучаецца ўсяго 84 вучні — вясковай школы ў Кнарыдах.

Размаўляў Мікалай Гайдук

Беларуская літаратура

Аляксандар Баршчэўскі

Нашаніўская пара

МАКСІМ БАГДАНОВІЧ — ЧАСТКА XXX

Феміністычная тэматыка і лірыка кахання. Разглянем апошнюю катэгорыю вершаў, звязаных з мацярынствам. У яе ўваходзяць вершы, у якіх паказаны драматычныя, а часам і трагічныя моманты, звязаныя з цяжарнасцю і нараджэннем дзіцяці: „Апусціўшы густыя расніцы...", „Шчасцем яна аж да краю", „Пракляцце вагітнай", „З енкам дзіцё ты раджаеш", „Пасля радзін ты ўсё штодня марнееш", „Смертию смерть поправ", „Тым вянкі суворай славы", „Белы крыж, пліта, пад ім — магіла".

Не ўсе вышэй названыя вершы змясціў Багдановіч у цыкле „Каханне і смерць", але яны належаць да адной і той жа тэмы.

У вершы „Апусціўшы густыя расніцы" гаворыць паэт аб першых адзнаках цяжарнасці. Не гэта аднак з'яўляецца галоўнай думкай твора. Праяўляецца яна ў сумненнях мужчыны-бацькі, які думае аб тым, што ён будзе прычынай мучэнняў, а можа і смерці сваёй жонкі.

„Апусціўшы густыя расніцы... сказала яна:
„Я — ўжо маці". І твар зарумяніў ёй сорам.
А душа мне гаворыць: на смерць, на мучэнні ты мной аддана.
І ўстае гэты шэпт мне дакорам..."

Маем тут дачыненне з праявам пэўнай духовай паталогіі героя. Наогул муж, даведаўшыся аб цяжарнасці жонкі, не думае аб мучэннях, а тым больш аб смерці. Але можа здарыцца, што чалавек з павышанай узбуджанасцю, з хваравітым уяўленнем можа думаць і так як гэта бачым у Багдановіча.

Падобны аспект мацярынства прадстаўлены таксама ў вершы „Шчасцем яна аж да краю". Тут таксама паэт гаворыць аб перспектыве мучэнняў пры нараджэнні дзіцяці.

Згушчаны драматызм выступае ў вершы „З енкам дзіця ты раджаеш". У сэнсе настрою верш гэты з'яўляецца прадаўжэннем двух вышэй прыведзеных твораў. У папярэдніх вершах гаварылася аб тым, што чакае жанчыну пры нараджэнні. У вершы „З енкам дзіцё ты раджаеш" гаворыць аб самым працэсе родаў і аб іх трагічным выніку — аб смерці.

„Шчыра мяне ты любіла,
Шчыра цябе я кахаў,
Але давёў да магілы,
Сам на мучэнні аддаў".

Наступны верш „Пасля радзін ты ўсё штодня марнееш" дае цікавы малюнак фізічнай знямогі маці, якая нарадзіла дзіця. Аўтар паказвае працэс упадку фізічных сіл жанчыны, працэс, які даводзіць яе да смерці. Дасканала рысуе партрэт, твар, аблічча асуджанай лёсам, а хутчэй дзіцём, на смерць. Верш гэты цікавы тым, што другая яго частка з'яўляецца філасофскім роздумам над парадаксальнай, а па сутнасці глыбока дыялектычна-лагічнай з'явай, якая праяўляецца ў тым, што новае жыццё трэба акупіць смерцю старога жыцця. Аўтар знаходзіць аналогію паміж чалавекам і раслінай у вечным працэсе ўмірання і нараджэння.

„Так крохкая, пушыстая багатка
Пад ветрам аблятае, каб магло
Яе насенне узрасці і кветнуць,
І толькі кволае сцябло пасля
Гаворыць аб жыцці, дзіцям адданым".

І сапраўды смерць старога — гэта ўмова новага жыцця. Гэты закон не можа абыйсці ні чалавек, ні звер, ні расліна.

Загаловак „Смертию смерть поправ" узяты Багдановічам з рэлігійнага лексікона, звязанага з пахаваннем чалавека. Выступае ў ім тая самая, што і раней тэматыка — тэматыка смерці маці пры нараджэнні дзіцяці. І як бы падсуманаваннем ўсіх вершаў аб смерці маці з'яўляецца верш „Белы крыж, пліта, пад ёй—магіла". Загаловак твора дасканала характарызуе яго тэматыку. Каментарыі тут непатрэбны.

Канчаючы разважанні аб вершах Багдановіча, звязаных з трагічным аспектам мацярынства, не можам не звярнуць увагі на верш „Тым вянкі суворай славы". Твор гэты, хаця і прысвечаны той самай, што і ў іншых вершах тэме, рашуча адрозніваецца ад папярэдніх вершаў. Розніца тут у стылістыцы. Усе папярэднія вершы былі ўтрыманы ў нормах элегіі. Гэты верш належыць да оды. Паэт у смерці маці бачыць элементы гераізму, які заслугоўвае ўсхвалення, культу, песні.

„Тым вянкі суворай славы,
Што за край свой у баю
Жрэбі вынулі крывавы,
Напаткалі смерць сваю.

Ды слаўней вагітнай доля, —
Ў сэрцы маючы любоў,
За дзіцё зазнаці болі,
За дзіцё праліці кроў.

Слава тым, хто сілу мае
Смерць, не дрогнуўшы, спаткаць,
Хто ў мучэннях памірае,
Каб жыццё дзіцёнку даць!"

І так гераізм маці ставіць Багдановіч вышэй, чым гераізм на полі славы, на полі змагання за айчыну.

Нельга не прыхіліцца да гэтага гімну, праспяванага паэтам у чэсць святой істоты — маці.

(Працяг са стар. 3)

НЯНЕЧКА

Слізнеўскія, ізноў, калі іхняя ненаглядная, хатняя помач, разумеецца, мужчынскую кампанію госціць, альбо свята якое спраўляе, прывыклі ўсёй сям'ёю з хаты выходзіць — у парку на лавачцы адседжвацца.

З усіх маіх знаёмых толькі адным Трэзвадумскім у гэтых адносінах пашанцавала. Скарб, а не дзяўчына на іхнюю долю выпала.

Не прайшло і двух тыдняў, калі Трэзвадумскі ўжо навучыўся адмыслова лоск на падлогі наводзіць і дываны выбіваць да апошняй пылінкі, паспяваючы пры тым перамыць пасуду, бульбы начысціць і яшчэ, у чарзе пастаяўшы, у хату купіць што трэба.

Трэзвадумская ж не ачухалася нават, калі стала выдатным мастаком кулінарыі, спецыялістам у мыцці рознай бялізны і не абы-якім знаўцам у галіне апекі над дзіцём. І ўсё гэта пасля працы...

Інтэлектуальна раслі яны, бо Галінка іхняя, як яны яе пяшчотна называлі, тэлебачанне гледзячы і ўсе газеты і журналы гартаючы, трымала іх у курсе ўсіх падзей і навінак.

Вось вазьмі і раскусі, што ды як. Адгадай, дзе ўзяць і якую выбраць. Таму мы, міленькія, і вырашылі прымаць, якая надарыцца. І ў далейшым на шчасце адно толькі спалягацца.

Дзяўчынка яна была маладзенькая яшчэ, прыгожая. З'явілася з адным чамаданчыкам, дзе як сваё багацце ўладкавала і адразу за работу так і ўзялася.

Я, вядома, каньячок у гараж вынес. Настойка толькі ў буфеце на прыманку засталася...

Тая аднак увагі зусім не звяртала.

Ды і мяне самаго не заўважала амаль. Аж крыўдна. Я ж яшчэ, здаецца, не стары такі.

Усё толькі мыла, варыла, скрабла, чысціла, дзіцём займалася — быццам бы толькі ў гэтым і было ўсё яе прызванне.

Дзіўна, ведаеце, неяк... Звольнілі мы яе, зразумела.

Ну бо як жа інакш? З кім не раішся, каму не апішаш, той адразу выразна пальцам у лоб тыкае.

Дурны і той адразу заўважыць, што іншая яна нейкая, нянечка тая нашая, не такая, як усе — ненармальная, адным словам.

Дзе ж ты такую трымаць будзеш?

Ларс

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

СЕНАКОСНАЯ
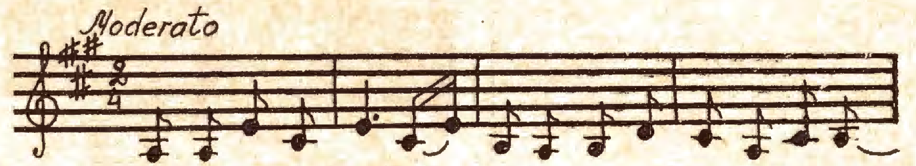
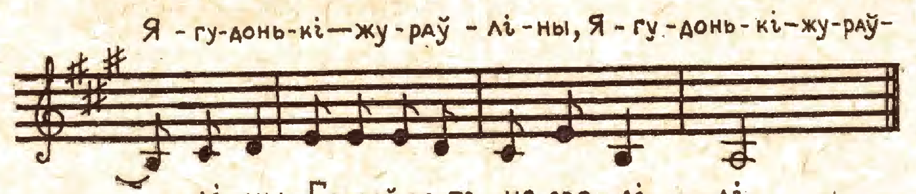

— Ягудонькі-журауліны,
Ягудонькі-журауліны,
Бодай ветэ нэ зродiлі,
Бодай ветэ нэ зродiлі,
Бодай ветэ нэ зродiлі,
Куды ветэ мэнэ ўвэлі?
— Нэ мы тэбэ сюды ўвэлі,
Нэ мы тэбэ сюды ўвэлі,
Увэла тэбэ тэмна ночка.
Увэла тэбэ тэмна ночка,
Увэла тэбэ тэмна ночка
І медвіна горэлочка.
І медвіна горэлочка,
І медвіна горэлочка,
Ясенькова бела ручка.

Ад Феадосії Маліш 1900 года нараджэння, вёска Тыневічы Вялікія Гайнаўскага павету, запісаў 24 верасня 1974 года Мікалай Гайдук. Нотны запіс з магнетафоннай стужкі зрабіла Людміла Панько.

Сёлетняя ўборка кораняплодаў ужо за намі. Вымагала яна ад людзей многа поту. Уборка закончылася, але на гэтым не канец. Найбольш клопатаў робіць бульба. Ёсць сігналы, што не ўсюды бульба добра перахоўваецца. Дзеля гэтага неабходна кантраляваць як капцы, так і склепы. Трэба ведаць, што бульба, якая не можа даўжэй ляжаць, надаецца на параванне і квашэнне. У большасці гмін нашага ваяводства ёсць т.зв. „парнікавыя калюмны“ і робяць гаспадарам паслугі ў галіне паравання. Апрача таго, пункты гмінных спулдзельняў робяць абмен бульбы на бульбяны суш. Скарыстанне з адной з форм перапрацоўкі бульбы не дазволіць марнавацца гэтаму корму.

ГАСПАДАРЧЫЯ СПРАВЫ

Дрэнная пагода была прычынай, што ў ваяводстве гаспадары не выканалі амаль на 200 тыс. гектараў ворыва. У сувязі з гэтым сельскагаспадарчая служба інфармуе, што можна прымяняць мінеральныя ўгнаенні нават цяпер, зімою, пад ворыва, а таксама на высокіх лугах. Вапнаваць палі можна таксама і зімою, калі снег не прыкрывае зямлі.

Калі ўжо мова аб мінеральных угнаеннях, дык неабходна ведаць, што восенню і зімою на іх зніжваюцца цэны. І так, у лістападзе былі яны найніжэйшыя, а ў студзені цэны на іх будуць зніжаны на 10 прац. На „баніфікатах“ у мінулым годзе нашы гаспадары „зарабілі“ 61 мільён злотых.

Вопытныя людзі гавораць, што добры гаспадар ужо цяпер павінен думаць пра вясну.

У свабодны час трэба паглядзець азіміну і рапак і на аснове актуальнага стану падрыхтаваць адпаведны запас мінеральных угнаенняў. Трэба таксама падлічыць, колькі насення трэба будзе мець вясною. Гаспадары Беласточчыны восенню паспелі засеяць 15 тыс. гектараў зямлі, частка пасеваў вымакла, а пэўныя затраты паўстаюць штогод зімою.

Важнай справай у гаспадарцы з'яўляецца дапасаванне колькасці корму да колькасці жывёлы. Вельмі важным папаўненнем у гэтай галіне з'яўляецца бурачаны жам (выслодкі) з лапскай цукроўні. Дагэтуль нашы гаспадары адбіралі толькі невялічкую частку жаму ў параўнанні да масы прадукаваных буракоў. У гэтым сезоне ў іх распараджэнні 100 прац. жаму. Практыка даказвае, што нашы гаспадары не выкарыстоўваюць адпаведна ў харчаванні жывёлы саломы. А тым часам вядомы спосабы паляпшэння і павелічэння кармавой прыдатнасці саломы.

У падліках колькасці корму трэба ўлічваць таксама канцэнтрыраваны корм. Ваяводства атрымала ў гэтым годзе крыху большы надзел. Зараз у продаж паступілі высокабялковыя канцэнтраты. Пры іх дапамозе гаспадары дамашнім спосабам могуць рыхтаваць канцэнтрыраваны корм.

А калі ўжо закончыцца накопліванне корму, астанецца прызадумацца, як па-гаспадарску і найбольш эфектыўна іх выкарыстаць у харчаванні дабытку.

А. Карпюк

ЁСЦЬ ЗА ШТО ПАХВАЛІЦЬ

Кіёск „Рух“ № 81 знаходзіцца ў цэнтры Гайнаўкі, на скрыжаванні вуліц М. Бучка і 1 Мая, насупраць яго рэстаран „Гайнавянка“ і крыху збоку аўтобусны прыпынак ПКС. У ім згодна працуюць на змену шматгадовы кіяскёр Надзея Топур (на здымку), Марыя Ліцкевіч і ад нядаўна Кацярына Кірылюк. Розных тавараў прадаюць яны ў месяц на суму 180-190 тысяч злотых. Маглі б прадаваць яшчэ больш, каб толькі было дзе змясціць больш тавараў. Нічога тады дзіўнага, што вопытныя прадаўшчыцы мараць аб новым павільёне на гэтым месцы.

Ля кіёска заўсёды людна. Многія турысты, якія наведваюць Гайнаўку з яе прамысловымі прадпрыемствамі ды Белавежскі парк, пушчу і музей, ахвотна купляюць тут усялякую дробязь.

У гэтым кіёску купляюць шмат кніжак. Гэта нічога, што зараз жа за вуглом мураванкі ёсць кнігарня. Цікавыя кніжкі раскупляюць на працягу аднаго дня. Сярод іх шмат дзіцячых кніжак. Усе выдавецкія навінкі паказаны тут у вітрыне за чыстымі вялікімі шыбамі. Кіяскёры прадаюць таксама нямала паштовак, асабліва каляровых.

Прадаўшчыцы з кіёска „Рух“ № 81 прадаюць, аднак, перш за ўсё многа газет і часопісаў. Для прыкладу, „Газеты Беластоцкай“ — 350, а ў суботу нават 500 экземпляраў, „Трыбуны Люду“ — 50-60, а ў канцы тыдня і 90 экземпляраў.

Мы наведалі гайнаўскі кіёск № 81 у пятніцу. калі ў продаж паступае свежы нумар „Нівы“. Пані Надзея Топур атрымала 92 экземпляры „Нівы“.

— Ці ўсе экземпляры гэтага тыднёвіка на беларускай мове зможаце прадаць? — звяртаемся да кіяскёра.

— О, так, на „Ніву“ ў нас ёсць пастаянныя пакупнікі і таму не маем повада, каб хваляваца наконт яе продажу. Мы былі б вельмі задаволены, каб так куплялі ў нас іншыя газеты і часопісы.

Я. Цялушэцкі,
Фота аўтара

Прадаўшчыца з кіёска „Рух“ № 81 у Гайнаўцы Надзея Топур за работай.

(Працяг са стар. 2)

Сямейная ўспамога

жа — калі споўнілася яму 65 год, або з'яўляецца ён інвалідам.

Не прыслугоўвае ўспамога, калі муж або жонка працаўніка атрымоўвае пенсію, зарабляе больш чым палавіну найніжэйшай зарплаты ў грамадскай гаспадарцы, знаходзіцца ва ўстановах грамадскай апекі, у турме, або пражывае заграніцай.

ВЕЛІЧЫНЯ СЯМЕЙНАЙ УСПАМОГІ

Сямейная ўспамога выплачваецца ў суме асноўнай або павышанай. Гэта залежыць выключна ад узроўню даходаў, якія прыпадаюць на аднаго члена сям'і. Успамога выплачваецца ў аднолькавай суме — незалежна ад прадпрыемства або ўстановы, у якой чалавек працуе.

Ад 1 жніўня 1974 г. да 31.VII.1975 г. належыцца пры даходах да 1000 зл. на асобу на адно дзіця 110, на двое дзяцей — 260, на трое — 600 зл., а на чацвертае і наступнае — 360 зл. На жонку, якая не працуе і не мае сваіх даходаў, калі не мае дзяцей, або выхоўвае адно дзіця ці двое дзяцей — 70 зл., а калі выхоўвае трое або больш дзяцей, якія маюць права да сямейнай успамогі — 170 зл.

Пры даходах ад 1001 да 1400 зл. на асобу на адно дзіця належыцца 70 зл., на двое дзяцей — 175 зл., на трое — 515 зл., а на кожнае наступнае — 360 зл. На жонку прыслугоўвае ўспамога, як і пры даходах да 1000 зл.

Калі даход на аднаго члена сям'і перавышае 1400 зл., выплачваецца на адно дзіця 70 зл., на двое — 175 зл., на трое — 310 зл., а на кожнае далейшае — па 150 зл. На жонку, якая выхоўвае не больш чым двое дзяцей, належыцца 40 зл., а калі мае трое або больш дзяцей — 90 зл. Гэтыя апошнія нормы абавязваюць таксама працаўнікоў, якія зарабляюць менш, чым 1400 зл. на аднаго члена сям'і, але плоцяць пазямельны падатак за гаспадарку большую, чым 0,5 га зямельных угоддзяў, або плоцяць дзяржаве падатак за выконванне рамясла.

Пасля 31.VII.1975 г. сямейныя ўспамогі будуць выплачвацца на іншых, больш карысных для працаўніка асновах.

УМОВЫ, У ЯКІХ ПРЫСЛУГОЎВАЕ ПРАВА НА СЯМЕЙНУЮ ЎСПАМОГУ

Права на сямейную ўспамогу атрымоўвае працаўнік, калі прапрацуе на адным прадпрыемстве тры месяцы. Аднак час працы на папярэднім прадпрыемстве бярэцца пад увагу, калі перарыў у працы быў меншы, чым тры месяцы.

Калі з віны працаўніка развязваецца з ім умова з неадкладным выкананнем, права на сямейную ўспамогу прыслугоўвае яму толькі пасля прапрацавання 6 месяцаў.

Не выплачваецца сямейная ўспамога працаўніку за месяц, у якім ён не быў на рабоце без апраўдання. Гэта адносіцца таксама да нядзелі і святочных дзён, калі з распарадку, устаноўленага на прадпрыемстве, вынікае абавязак працы. Аднак і ў гэтым выпадку не ўстрымоўваецца выплата ўспамогі, належнай дзіцяці — калеку, якое патрабуе сталай апекі, або пасля 16 гадоў было залічана да I або II інваліднай групы. Гэткія дзеці атрымліваюць апрача сямейнай успамогі дадатак 500 зл. у месяц.

Не ўстрымоўваецца таксама выплата сямейнай успамогі, калі на аснове закону або пастановы суда ўспамога выплачваецца не працаўніку, а яго жонцы або апекуну дзіцяці.

Не выплачваецца сямейная ўспамога таксама працаўніку за месяц, у якім карыстаўся з бясплатнага водпуску больш чым 15 дзён, а таксама за месяц, у якім звольнілі працаўніка з яго віны з неадкладным выкананнем.

Аднак матка, якая карыстаецца з бясплатнага водпуску ў сувязі з апекай над малымі дзецьмі, атрымоўвае сямейную ўспамогу на працягу ўсяго бясплатнага водпуску.

В. Склубоўскі

НЕАДКЛАДНА

Некалькі год таму, калі з вёскі **Залукі**, што ў Беластоцкім павеце, сядзіба грамадскай рады была пераведзена ў вёску Каралёў Мост, адначасова абсталяваўся там і цэнтр аховы здароўя. Гэта не мела б большага значэння, калі б не тое, што вакол Каралёвага Маста жыве некалькі соцень насельніцтва, а вакол Залукаў у вёсках Пясчанікі, Навасёлкі, Радулін, Баркі налічваецца звыш 2 тысяч жыхароў. Толькі дзякуючы захадам мясцовага актыву ў павятовых і ваяводскіх установах, а нават у Варшаве, удалося ўтрымаць у Залуках пункт здароўя, у якім пастаянна працуе медсястра і два разы ў тыдзень пацыентаў прымае лекар. У прыёмныя дні сюды наплывае столькі патрабуючых лекарскай дапамогі людзей, што доктар проста не ў сіле іх усіх прыняць. Тым часам у чатыры дні прыёму ў Каралёвым Мосце з'яўляецца да лекара ўсяго па некалькі чалавек. Такі стан не можа прадаўжацца бясконца, і ўрэшце трэба, каб гмінныя ўлады ў Гарадку і павятовыя ў Беластоку **неадкладна** павялічылі час працы лекара ў Залуках да трох або нават чатырох дзён у тыдзень. (іс)

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

HOMO HOMINI

Заказвала: Анна Амельянюк з Бельска.

ЯК ЦЯБЕ БАЧАЦЬ, ТАК ЦЯБЕ ПІШУЦЬ

ЖАНОЧЫЯ ГАЛЬШТУКІ

Маючы даволі вялікі кавалак матэрыялу, можна пашыць з яго доўгі гальштук, які ахапіў бы цэлую шыю. Неабходна скроіць два аднолькавыя кавалкі паводле пададзенай на нашым малюнку выкрайкі. На такі гальштук патрэбна вялікая колькасць матэрыялу, паколькі кроіцца ён з укосу. Калі не хопіць матэрыялу на даўжыню, то можна штукаваць, сцываючы дакладна швы па простай ніткы. Край матэрыялу сшываем з левага боку, пакідаючы малую дзірку ў палове гальштука. Праз дзірку пераварочваем гальштук на правы бок. Сшытыя краі фастрыгуем, прасуем. Выцягнуўшы нітку-фастрыгу, прасуем яшчэ раз дакладна.

Аднак можам рабіць гальштукі карацейшыя. Яны кроянца не з укосу, а з простага. Такія гальштукі звязаны на вузел. Гальштук прышпіляем пры каўнерыку блузкі. Гальштук гэты можа мець толькі адзін шоў, паколькі матэрыял складаем уздоўж напалову. Даўжыня гальштука можа быць розная. Шырыня — у палове гальштука 3-6 см, унізе — 9-15 см.

Раім зрабіць сабе некалькі гальштукаў, якія цяпер модныя і падыходзяць нават да сукенкі. *Сяброўка*

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

У „Доме кнігі", кнігарня № 9 у Гайнаўцы, вул. 1 Мая 34, можна набыць наступныя кнігі на беларускай мове:

Прошчанка В. У., Лаўрэль Я.М., Зборнік тэкстаў для ізлажэнняў. I—III класы. 1973, стар. 128, цана 1 зл. 40 гр.

Вельмі карысны дапаможнік настаўнікам беларускай мовы ў працы з класамі II—IV, а таксама ў іншых класах. Цікавыя і разнастайныя тэксты аб жыцці і справах школьнікаў, сучаснай Беларусі, працы дарослых і моладзі. Да кожнага тэксту даюцца пытанні і заданні, прыкладныя планы прац. Многа ўвагі адведзена слоўнікавай рабоце і развіццю мовы дзяцей.

Барсток М. М., Кузьма Чорны ў школе, 1973, стар. 112, цана 1 зл. 80 гр.

Гэта другое выданне саліднага метадычнага дапаможніка для настаўнікаў. Знаходзім у ім разгляд жыццёвага і творчага шляху К. Чорнага, аналіз праграмных твораў („Бацькаўшчыны", „Трэцяга пакалення", апавяданняў) і бібліяграфію прац аб пісьменніку і яго творчасці.

Аліўе Жан. У краіне індзейцаў, 1973, стар. 96, цана 2 зл. 80 гр.

Кніга для дзяцей і моладзі вядомага французскага пісьменніка. Яна не толькі мастацкі расказ пра жыццё пасобных індзейскіх плямёнаў, але і строга дакументальныя звесткі пра іх, якія сведчаць аб дасканалым знаёмстве аўтара з індзейцамі.

Кнігарня ахвотна высылае кнігі за паштовым залічэннем. Запатрабаванні кіруйце па адрасу:

„Dom Książki" Księgarnia Nr 9. 17-200 Hajnówka, ul. 1 Maja 34. (мг)

Сардэчныя тайны

Дарагое „Сэрцайка"!

З Генікам пазнаёмілася я на канікулах, у турысцкім лагеры. Былі гэта цудоўныя дні, таму, бадай, гэтыя тры тыдні прамінулі, як адзін дзень. Прыйшлося расстацца. Генік паехаў у Катовіцы, а я вярнулася ў Беласток. Адзінае, што спалучае нас — гэта лісты. Чакаю іх з нецярплівасцю. А мама, як толькі ўбачыла першы ліст, абурылася, што ліст прыслаў хлопец. „Навукай, а не хлопцамі заняцца павінна!" — крычала. Хоць мне ўжо мінула 16 год, лічаць мяне ў хаце дзіцём, якое нічым, апрача кніжак, цікавіцца не павінна. А сяброўкі мае і хлопцаў сваіх маюць, і на забавы ходзяць. Мне вельмі крыўдна. І таму часта зачыняюся ў пакоі адна, нярэдка і паплачу. Ды і то баюся, каб не ўбачыла мама, скажа, што па хлопцу плачу. Ужо задумоўвалася, мо не адпісваць Геніку. Але перапісвацца з ім — гэта адзіная цяпер мая радасць. Ад цябе, „Сэрцайка", чакаю рады і дапамогі.

Няшчасная Эля

Эля! Напэўна нічога дрэннага, што ты перапісваешся з хлопцам. Мама, відаць, не разумее тваіх спраў. Але чаму? Мо замала гаворыш ты з ёю аб сваіх справах, ды скрываеш усё перад ёю? Ці расказала ты ёй, прыехаўшы з лагера, аб сяброўках, з якімі ты там пазнаёмілася, аб хлопцах? Не, інакш першы ліст ад Геніка не быў бы такой неспадзянкай маме. А вось гэтая таямнічасць, укрыванне сваіх спраў перад мамай і даводзіць да таго, што яна не давярае свайму дзіцяці. Празмерна за яго баіцца, а ўсё, што трапіць у яе рукі, здаецца падазроным. А можа з навукай у цябе не ў парадку, калі мама навукай кажа, а не хлопцам заняцца. Калі так, дык гэта ўжо толькі твая віна. На маму не гневайся, сардэчна да яе адносься, ды звяртайся да яе за парадай ва ўсіх сваіх справах. Хай бачыць, што нічога не скрываеш, што чакаеш ад яе дапамогі і рады. Выйдзе гэта і табе і маме на карысць.

„Сэрцайка"

Урэшце той, каго чакалі, прыйшоў. Гэта быў таўшчэзны, з заспанаю нягаленай мордай, афіцэр, — мусіць, які гаўптман. Нахабна і незадаволена лыпаючы чырванаватымі вачмі, ён выслухаў тлумачэнні Чарнова, буркнуў сваё „яволь" і хрыпавата нешта загадаў салдатам. Тыя перадалі загад па траншэі.

Чарноў ляснуў сябе знятай з аднае рукі пальчаткаю і адступіў убок.

— Ну! Ідзі! — стаіўшы яўна нядобрае, кінуў ён Клімчанку. Лейтэнант зразумеў, што той, самы апошні час настаў, і быў гатовы як трэба сустрэць яго.

Але ён не зразумеў свайго ката.

— Куды?

— Туды, да сваіх. Ты ж хацеў, здаецца.

— Як да сваіх?..

— А проста. Вылазь і топай! Ну што, спалохаўся? Можа не хочаш? Назад вернешся?

Што ён уздумаў? Страшны, незразумелы, загадкавы гэты чалавек-звер, што ён яшчэ падрыхтаваў? Смерць? Гэта вядома, але чаму так? Ну што ж... Хай! Можа нават лепш так — на полі бою перад вачыма сваіх... Хай!

Лейтэнант ступіў міма Чарнова, які стаяў са сцятымі сківіцамі і шырока раздзьмутымі ноздрамі, і грудзьмі пхнуўся на бруствер. Але траншэя была тут глыбокая, а рукі займалі штаны, і ён сарваўся, выцяўся аб броўку сківіцай.

Гэта было ганебна: ззаду, затаіўшы цікавасць, стаялі немцы, саплі, кырхалі, тупацелі ботамі — усе пазіралі на яго, і ён на момант бездапаможна сумеўся. Тады той малады кулямётчык, чыю ячэйку яны занялі, пхоўкнуў спражкаю свайго рэменя і, скінуўшы яго з доўгага шыняля, падаў Клімчанку. Пакутуючы ад сораму і прыніжанасці, лейтэнант нават не зірнуў на яго, машынальна падцягнуў і туга падперазаў штаны. Пасля, напружыўшы кожны мускул, скочыў грудзьмі на бруствер і вылез з траншэі.

— Зондэрпрывет там калегам, — неяк напаўжартам кінуў яму напаследак Чарноў, але Клімчанка нават не ўчуў яго.

Наўкола разлёгся шырокі прытумалены прасцяг — палеткі, зусім блізкі роў, крутаваты схіл з палеглым іржэўнікам і далячынь пад самае неба, з рэдкімі па раўчуках плямамі снегу. Гэтае прадсмяротнае прыволле нестрыванаю жалобай разанула ягонае сэрца. Ён не мог ні зразумець, ні адчуць нават, адкуль — ці з гэтага шэрага, маркотнага, але такога да болю вольнага прастору, ці можа з самай яго спакутаванай душы, — але раптам грымнуў у пачуццях нейкі дзівосны гімн вечнаму, вялікаму, нават святому, перад чым чалавек і ўсе яго клопаты сталі бязмежна нікчэмнымі. У нейкі кароценькі міг Клімчанка адчуў сябе мурашкаю і ўладаром адначасна, быццам з парога вечнасці на секунду зірнула ў яго твар вялікая, непазнаная ў жыцці сутнасць быцця. На некалькі кароценькіх секунд, страціўшы адчуванне сябе, як бы растварыўшыся ў небыцці, ён узнёсся над гэтым прасторам: вялізнай скрываўленай зямлёй, над траншэяй, ровам і нават уласнай хуткай пагібеллю.

Праўда, кароценькі позірк туды, назад, ураз нізрынуў яго да зямлі, да сваёй гібелі, і ён, лічачы апошнія імгненні, сышоў з бруствера.

Тады марудна, ужо з рэальным адчуваннем зямнога, развітваючыся з жыццём, пайшоў ад траншэі ў поле, туды, уніз да рова, чакаючы ўсім целам чаргі ці, можа, залпу і ведаючы, што ўсё скончыцца проста. Смерць дужа простая штука, на вайне ён пераканаўся ў гэтым і не баяўся яе даўно. Яму толькі хацелася цяпер не празяваць той апошні міг, адзначыць яго як кропку, як апошнюю мяжу яго жыцця.

Але стрэлаў ззаду ўсё не было, і ён ішоў далей. Вецер тугою хваляй штурхаў яго ў грудзі, трапаў па галаве, валасы, і кавалак бінта ляскаў па шчацэ. Клімчанка сарваў яго і з акрываўленым клокам ваты адкінуў прэч. Чапляючыся за ржышча, перавязка заскакала на ветры.

„Ну, страляйце! Страляйце ж, сволачы!.. Дзе ж стрэлы?.."

Стрэлаў, аднак, не было. Тады ён спыніўся, пачакаў, азірнуўся. Скрозь па ўсёй траншэі над бруствeрам тырчалі, варушыліся каскі, ствалы вінтовак, тонкія рулі аўтаматаў. Відаць, тое, што ён спыніўся, не ўваходзіла ў іх разлікі, і некалькі галасоў закрычалі:

— Рус, шнэль! Дом, дом шнэль! — І смех — хрыплы салдацкі рогат.

Што ж яны не страляюць? Чаму не б'юць? Чаго яны чакаюць? Здзіўленне спакваля пачало перарастаць у трывогу, якую ўжо не магла заглушыць і безнадзейная самота гібелі. Устрывожаны, ён адчуў, што гэта не так сабе, што гэты Чарноў-Шварц нешта ўздумаў — ці не горшае за самую смерць? Але што? Уз-

ТРЫБУНА чытачоў

* * *

Ты прыходіш і одходіш,
Нэ ідэш туды, дэ я,
І мэнэ ўсё зводіш, уводіш,
Чуе жаль душа моя.

Нэ іді ты сам до дому,
Буду ждаті я тэбэ,
Нэ скажу нігдэ, нікому,
Што нэ любіш ты мэнэ.

Ты вэрнісь до мэнэ, мілы,
Жду і жду даўно тэбэ,
І нэ маю ужэ сілы,
Чы ты помніш шчэ мэнэ?

Анна Дэнісюк

ЗІМА

Надышла ты ўжо, зіма,
з табой снег, замеці.
Хто любіць цябе, зіма?
А хто ж, як не дзеці?

Весела ім зімой
на санках катацца.
Нават лютага марозу
Яны не баяцца.

А старыя людзі
зіму праклінаюць.
Ой, не пусціць мароз з хаты!
Яны добра знаюць.

Аліна Швед,
Гайнаўскі беларускі ліцэй

* * *

Як выгляне з
Калі асветліц
Здаецца, будз
Свеціць прыг
Ды хмара зн
Панура стала
Так іншы ра
Святла прам
Здаецца, буд
Знікаюць ця
Пагас прамен
І зноў той с

СПАБОР

28 кастры
вынікі спабо
паштавікоў
ацэнцы звер
аспекты пра
слугоўванне людзей, на эстэтыку і куль-
туру працы. Першае месца заняла пошта ў Нарве, другое - у Ласінцы, трэцяе — у Белавежы. (мг)

Фільмы пра Белавежу

Мала хто ведае, што першы фільм у Белавежы быў рэалізаваны ўжо летам 1897 г. Яго аўтарам з'яўляецца Баляслаў Матушэўскі. Гэты некалькімінутны фільм паказваў паляванне цара Мікалая II. На жаль, кінастужка не збераглася. Наступныя фільмы былі рэалізаваны ў Белавежы аж каля 1930 года. Іх загалоўкі: „Жыццё пушчы“ і „Зубры ў Белавежы“. Прыгажосць белавежскіх лясоў прыцягвае іншых кіназдымшчыкаў. Між 1935 і 1939 г.г. Антон Багдзевіч, Станіслаў Воль і Сэверын Крышынскі рэалізуюць „Паляванне ў Белавежы“. Аб пушчы гаворыцца таксама ў фільме „Польскія лясы“ Яўгенія Цэнкальскага, Рамана Банаха і Станіслава Воля і ў фільме „Гайнаўка“ Максімільяна Эммера і Ежы Маліняка. У 1964 г. паяўляюцца на экранах польскіх кінатэатраў два фільмы славутага польскага кіназдымшчыка-прыродазнаўцы, Уладзіміра Пухальскага. Гэта „Зубры“ і „Белавежская пушча“. Сёлета рэалізаваўся ў Белавежы фільм пра біяцэнозу.

Белавежская пушча многа разоў паяўлялася таксама на экранах тэлевізараў. Ды не толькі польскіх. Перадачы, рэалізаваныя ў Белавежы, глядзелі аўстрыйцы, англічане, бельгійцы і інш.

У мастацкіх фільмах Белавежская пушча была паказана толькі раз. Януш Маеўскі рэалізаваў тут эпізод з зубрамі да „Лёкіса“.

Пётр Байко

Меліяраваная Гайнаўшчына

Многа зямлі на Гайнаўшчыне займалі балоты. Жыхары Кляшчэляў, Вітава, Пасечнік, Палічнай, Вулькі Тэрахоўскай, Ягаднік, Тыневіч, Нарвы і іншых вёсак ведаюць, колькі абышлася дзяржаве меліярацыя гэтых няўгоддзяў. Цяпер на гэтай зямлі, якая сотні год ляжала без ніякай карысці, расце добрая трава, а гаспадары збіраюць тры пакосы сена. У выніку гэтага павялічылася жывёлагадоўля, узрос узровень жыцця жыхароў.

Меліярацыйныя работы цяжкія, але з імі добра спраўляецца Павятовае праўленне воднай гаспадаркі і меліярацыі, якім кіруе Аляксандр Ігнатовіч. Ужо ўсе вялікія меліярацыйныя работы зроблены, засталіся меншыя няўгоддзі, якія таксама будуць у найбліжэйшыя гады меліяраваны.

Э. Вайсковіч

ШТО ЧУВАЦЬ У КНАРАЗАХ?

У Кнаразах Храбалоўскай гміны Бельскага павету каля 100 гаспадароў. Вёска ляжыць у вялікай даліне паблізу беластоцкай шашы. Тут вялікі рух. Людзі з Піліпак, Зубава, Кожына і Ступнікаў цераз Кнаразы едуць на пункт скупкі ў Храбалах або да аўтобуса. А ў вёсцы балота, фурманкі странуць. Я таксама тут застраў. Дзякуй гаспадарам, выцягнулі. Паехаў далей. Раптам, бачу, вуліца ўпоперак перакапана і гэтым ровам нясецца шалёная вада з гаспадарскіх панадворкаў. Гаспадары кажуць: плытка, можна ехаць. Але хоць і адважны я, павярнуў аглоблі дамоў.

А ў Кнаразах скупачны пункт малака, і трактарыст вымушаны па гэтай дарозе дастаўляць малако ў Храбалы. Тое самае і з мясцовымі школьнікамі. Іх жа трэба кожны дзень завезці ў храбалоўскую школу.

Пара аб'явіць рашучую вайну кназоўскаму балоту!

Адважны

Рамонт дарогі з Міхалова ў Гарадок. *Фота Я. Цялушэцкага.*

рушаны і збянтэжаны, ён цяпер не мог сцяміць таго. Ён толькі адчуў небяспеку ззаду, усё далей адыходзіў ад яе і ўсё прыбаўляў кроку. У той жа час ён быў цвёрда ўпэўнены, што з гэтага палетка яны не выпусцяць яго. Можа, міннае поле? Можа, тая гармата-шпокалка?

І ён ішоў. Вось ужо ўчарашняя дарожка з быльнёгам у канаўках, побач распластанае цела ў шынялі — хтосьці іхні, але Клімчанка нават не зірнуў; непадалёк другі — з разматляным на спіне рыззём з рэчмяшка — гэта ж Прошын. Клімчанка ўсё хутчэй шыбаваў уніз, уніз, да рова, увесь напружваючыся кожным нервам і чакаючы. Але яны там, на вышыні, маўчалі. Толькі прарываючыся пад вецер, яго даганялі абрыўкі гамонкі, рогат, і ўсю істоту лейтэнанта пранізвала недаўменне: чаму так? Няўжо... Няўжо Чарноў гэты — наш?

Гэтая думка канчаткова збянтэжыла яго.

Урэшце ён адышоўся настолькі, што забіць яго з першых стрэлаў стала ўжо не так лёгка. Ён зноў азірнуўся — не, за ім не беглі, ніякага вераломства ззаду не было відаць. І тады ўсю яго істоту падхапіла надзея — жыць! Жыць! Жыць! Ён ірвануўся што было сілы, вецер тужэй штурхануў у грудзі, але ён угнуўся, рынуўся наперад, ледзьве не паляцеўшы потырч, памчаўся зверху ўніз па палетку — хістка, няўпэўнена, ад слабасці амаль не валодаючы целам. І ўсё ж яго душа, неяк падсвядома, сама па сабе, як нейкага апраўдання, як праўды, як узнагароды за няпэўнасць, чакала ззаду стрэлаў.

Ды стрэлаў не было. Ніводнага. Аніадкуль. Вышыня замерла, стаілася, сціхла. Тады яго працяў раптоўны, не ўсвядомлены яшчэ ў свае прычыннасці жах — ён схіліўся, аслабелыя ногі не адразу стрымалі яго. Няўцямным вар'яцкім позіркам лейтэнант глянуў уніз, дзе ўжо так блізка быў паратунак, і спыніўся.

Па ўсім беразе рова, з усіх рытвін і акопчыкаў-ровікаў тырчалі каскі, шапкі, натапыраныя каўняры аўтаматчыкаў. Ён яшчэ не ўбачыў ні іх твараў, ні позіркаў, — было яшчэ задалёка, — але нешта страшнае падсвядомаю сілай раптам перадалося яму. Ён раптам і вельмі выразна, як можа быць толькі за секунду да смерці, зразумеў, што ўсім тут ён — вораг.

Гэтае адкрыццё перуном ударыла яго, нешта ў ім ураз спарахнела, ногі кінуліся ўбок, ён, не ведаючы і не разумеючы, што здарылася і што рабіць, аббег па ржышчы крывуліну — безвыходную замкнёную пятлю, яшчэ раз убачыў маўклівую вышыню і тады канчаткова зразумеў, што з ім сталася.

Зразумеўшы, апусціў рукі, галава яго сама апала на грудзі, і ён, хістаючыся ад ветру, паціху пабрыў у роў.

(Працяг будзе)

ПАКОЙ ПАМЯЦІ Ў АСТРАЎКУ

У Астраўку Сакольскага павету ў мясцовай школе адкрыты Пакой памяці. Школа сабрала шмат экспанатаў ад мясцовых дзеячоў рэвалюцыйнага руху і ўдзельнікаў вызваленчага змагання з гітлераўцамі. Фатаграфіі, даведкі, медалі і іншыя гістарычныя прадметы.

На ўрачыстае адкрыццё школа запрасіла вядомых мясцовых дзеячоў ЗБоВіД. Трэба адзначыць, што ўсе вучні ў Астраўку з'яўляюцца гарцэрамі.

Добрую справу зрабіла школа ў Астраўку (дырэктар Зоя Юрылік).

Т. К.

ЗЛЁТ АКТЫВІСТАЎ ЛЗС І ЗСМВ

У Белавежы адбыўся злёт актывістаў ЛЗС і ЗСМВ Гайнаўскага і Бельскага паветаў. Моладзь абмянялася вопытам і хвалюючымі яе праблемамі. На працягу трох дзён працы злёту было арганізавана шмат цікавых мерапрыемстваў. Усе яны былі ўдачныя. Асаблівы ўклад у арганізацыю і правядзенне злёту ўнеслі Галіна Квасьнік і Пётр Патэюк з Павятовага бюро ЛЗС у Гайнаўцы.

Будзем спадзявацца, што падобныя мерапрыемствы будуць арганізавацца часцей. Маладзёжныя актывісты заслугоўваюць гэтага.

Ружа

Будзе гадоўля авечак

Вялікае запатрабаванне ў краіне на шкуры, воўну і мяса з авечак. Каб больш было гэтага попытнага тавару, аб тым падумала праўленне ПЗКР у Беластоку. У ваколіцы Тыльвіц будуецца памяшканне на 800 штук авечых матак. Для іх ужо засеяна амаль 100 гектараў мешаных траў. Планавалі пачаць гадоўлю пад канец 1974 года, але з-за недахопу рабочай сілы не пабудавалі хлеўню. Будоўлю ўтрудняў таксама пастаянны дождж.

Мікола Краўчук

Трэба зацікавіцца

На жвіровай дарозе каля вёскі Тапаркі Гайнаўскага павету ўжо даўно абламаны мосцік. Пераломаныя цэмбравіны, чарнеюць дзве небяспечныя прабоіны.

Па гэтым мосце днём і ноччу ездзяць людзі. Да няшчасця блізка. І, відаць, мясцовыя ўлады звернуць увагу на мосцік тады, калі на ім здарыцца нейкі трагічны выпадак. Ці не так, грамадзянін начальнік гміны Кляшчэлі?

М. Панфілюк

ГАРАЧАЕ МАЛАКО Ў ТРАСЦЯНЦЫ

У пачатковую школу ў Трасцянцы ходзяць дзеці з вёскі Белкі, Анцуты, Сацы і Жыўкова. Усіх вучняў ёсць 146 і 7 настаўнікаў, а дырэктарам школы з'яўляецца Іван Тапалянскі, які добра дбае аб сваіх вучнях, аб чысціні і парадку ў школе.

Бацькоўскі камітэт супольна з настаўнікамі пастанавіў забяспечыць кожнага вучня шклянкай гарачага малака або какао. Дырэктар школы дагаварыўся з ГС у Нарве, і яна сваім транспартам дастаўляе штодзённа свежыя булачкі ў школу. Малако бяруць з мясцовай злеўні ў Трасцянцы, а акруговая малачарня ў Гайнаўцы сваім транспартам дастаўляе ў школу вітамінізаваны тваражок і масла.

Вучні вельмі задаволены, што на вялікім перапынку могуць з'есці смачны бутэрброд і выпіць шклянку гарачага малака.

Бацькоўскі камітэт за свае грошы купіў школе халадзільнік, каб добра было перахоўваць масла і тваражкі.

Гатуе малако вучням Ольга Сіманчук, якая добра спраўляецца са сваёй працай.

Варта, каб з трасцянскай школы ўзялі прыклад усе школы.

М. Лук'янюк
Белкі

Заслужаная пашана

Калі гаворым аб людзях добрай работы, немагчыма не сказаць пра Рыгора Верамюка. Яму 39 год. Жыве ў Чаромсе, а працуе на мясцовым ветэрынарным пункце лекарам-ветэрынарам.

У 1956 годзе прыехаў у Чаромху з СССР. У 1957 г. пачаў працаваць у Гайнаўскай ветэрынарнай установе. З першых дзён сваей працы Р. Верамюк пачаў здабываць пашану і давер у сялян. Служыў ім заўсёды радай і дапамогай. Не лічыўся з часам. Выязджаў ахвотна да хворай жывёлы. 15 год працаваў у Гайнаўцы. А калі быў арганізаваны ветэрынарны пункт у Чаромсе, перабраўся ў родную мясцовасць.

Нялёгка працаваць чалавеку на новым месцы. Але Р. Верамюк ніколі не скардзіўся. Лічыў на свае сілы. Чаромхаўскі ветэрынарны пункт не мае службовага аўтамабіля, а тэрыторыя гміны вялікая. Ветэрынар Рыгор Верамюк на кожны кліч імчыцца на сваім матацыкле нават у найдалейшыя куткі Чаромхаўскай гміны. Ведае, што ён там патрэбны. Ні дождж, ні завея не спыніць яго з дарогі. Таму рэдка можна сустрэць нашага ветэрынара на месцы. Нават уначы прыходзіцца ехаць. І едзе.

Р. Верамюк нядаўна закончыў будову жылога дома і хлява. Усё мураванае, па-сучаснаму.

Добры прыклад дае чаромхаўскі ветэрынар на рабоце і ў сямейным жыцці. Вось за гэта і цэніцца жыхарамі Чаромхаўскай гміны.

Мацейка

NIWA 15-950 Skr. poczt. 149 Białystok, ul. Wesołowskiego 1. TELEFON 2-32-41. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu“, urzędy pocztowe i listonosze. Wydawca RSW „Prasa—Książka—Ruch“ Indeks 36811.

ЖОРСТКАСЦЬ

Стаяла цёмная ноч. Штукоўскі моцна спаў, захутаўшыся ў коўдру і раўнамерна пасвістваючы зубам.

Нечакана зазваніў тэлефон.

Штукоўскі адкрыў вочы, спусціў худыя ногі на падлогу, уздрыгнуў ад начной свежасці і ў адных трусах пабег да апарата.

— Так? — спытаў ён трубку незадаволеным голасам.

Спачатку яна таямніча маўчала, а потым нахабна сказала:

— Здароў!

— Здароў, — збянтэжана адказаў разбуджаны.

— Усё дрыхнеш? — працягвала трубка.

— Дрыхну, — уздыхнуў Штукоўскі.

— Ну і чорт з табою, — сказаў далёкі голас і пераўтварыўся ў гудкі.

Штукоўскі здзіўлена пастаяў ля апарата, вылаяўся і вярнуўся да ложка.

— Хуліганства! — бурчаў ён, закурваючы. — Саджаць іх усіх трэба! На пятнаццаць год!

Ён доўга круціўся з боку на бок, крактаў і кашляў проста ў жончына вуха і ніяк не мог заснуць. Тады Штукоўскі ўстаў, зняў трубку і набраў першы трапіўшыся нумар.

— Так? — сонна спыталі на другім канцы проваду.

Не ведаючы, з чаго пачаць, Штукоўскі ўрэшце сказаў:

— Здароў!

— Здароў, — збянтэжана адказалі яму.

— Усё дрыхнеш?

— Дрыхну, — уздыхнуў голас.

— Ну і чорт з табою, — сказаў Штукоўскі, націснуў рычаг і са спакойным сэрцам пайшоў дагледжваць сны.

Міх. Казоўскі

НІЎКА

У ТЭАТРЫ

Маладая спявачка пытаецца ў дырэктара тэатра:

— Пан дырэктар, як вы знаходзіце маё ўчарашняе выступленне? Ці не праўда, мой голас запаўняў усю залу!

— Але! Я нават заўважыў, што некаторыя гледачы ўставалі і выходзілі з залы, каб уступіць яму месца.

З ВЕНГРЫІ

Ковач прагульваецца на парку з дзіцём. Да яго падыходзіць Сабо.

— Які ў вас цудоўны сын! Вочы, нос, рот, валасы — усё ваша! Ну проста прыгажун, а не хлопчык. Дарэчы, пазычце мне дзесятку да першага...

— Не пазычу, — холадна гаворыць Ковач. — Гэта дзіця маёй жонкі ад яе першага мужа.

МІНІВЕРШЫ

ГАДЗЮКА І КАЗЯЎКА

Перад Казяўкай Гадзіна
дрыжала:
Была Казяўка не без джала.

Ул. Лявіцкі

ГУМАР З

АДКАЗ ПА ШЧЫРАСЦІ

Прыслалі дзяншчыка афіцэру, а той быў вельмі злы і зараз жа:

— Почему это тебя, такую гадость, ко мне прислали? Разве там не было лучших?

А дзяншчык яму і адказвае па шчырасці:

— Добрых, ваша благароддзе, і паслалі добрым, а мяне да вас, і я ніяк не вінаваты, ваша благароддзе.

— Ты чуў, што шэйха Абдулу асудзілі за двоежэнства: у яго два гарэмы.

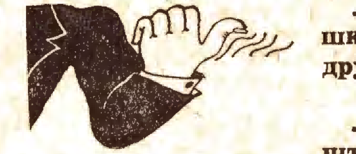

...Ён можа ўзяць любую перашкоду, каб паставіць яе перад другім.

...Як многа ён не ведаў з таго, што разумеў!

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Веры і Марысі Манцюк з Мікуліч, а таксама Зіны Марозавай і Ірэны Якацюк змяшчаем песню з рэпертуару Эдварда Гулевіча

САМАЎПЭЎНЕНАСЦЬ

— Мама, а я сёння напісаў сачыненне і ніводнай памылачкі не зрабіў! — пахваліўся сын, прыйшоўшы са школы.

— Адкуль ты так упэўнены?

— А я напісаў і сам праверыў...

УМОВА

Перад разводам жонка крычала мужу:

— Вылюдак, вярні мне маю загубленую маладосць!

— Добра, — адказаў муж, — бяры, ды толькі, каб я ніколі больш цябе не бачыў.

ЗАБЫЎ

Да зубнога лекара прыходзіць пацыент.

— Сядайце!

— Выбачайце, доктар, калі можна, я зайду іншым разам.

— Вы што, забылі дома грошы? — пытае лекар.

— Не, зубы!

ЯРМОЛАЎ АПЕТЫТ

Спаткаў Раман у горадзе Ярмолу
(Год дваццаць не страчаліся яны!)
І кажа: „Што ты, браце, невясёлы?“
„О, не пытайся... Непрыемнасці адны:
І хата цесная, і зарабляю мала —
Вядома, склаўся лёс няўдала...
То, можа б, ты памог уладкавацца
На прыбытковую якую працу?..“
„Што за размова!
Дам і пасаду, аклад талковы, —
І ў той жа дзень Раман падпісвае загад,
Прызначыўшы яму намзагаўскі аклад
У падначаленай канторы:
— Працуй, Ярмола, без бяды і гора...“
„Збавіцель мой! Да скону сваіх дзён
Табе я за паклонам буду біць паклон...“
Ярмола працаваў (і не зяваў):
Ён, карыстаючыся дабратой Рамана,
Сваім уласніцкім і спажывецкім планам
Паціху ход даваў...
Паўгода — і Ярмола — заг:
Аўтарытэт, размах,
Ды і салідная зарплата!..
Яшчэ паўгода — і ў Ярмолы „хата“,
Прасторная кватэра новай планіроўкі,
І ў кватэры розныя абноўкі...
Ярмолу усяго хапала —
Жыві, працуй і ўсё там!
Але ж адна спакою думка не давала,
І ён употай
Даносы піша ўпраўляючаму трэста:
„Заганы ў канторы маюць месца...
Кантора сядзе з планамі на мель...
Раман патрабавальны не заўжды...“
Што ж, апетыт прыйшоў у час яды —
Ярмола на Раманаў цэліцца партфель...
...І для Рамана зразумела стала,
Чаму Ярмола кляў свой лёс няўдалы.

Васіль Маеўскі

З ЖЫЦЦЯ ВЫШЭЙШЫХ СФЕРАЎ

— Ці яшчэ вы цвердзіце, што ваша галерэя прадкаў даўжэйшая за маю?

КУР'ЁЗЫ

ЯК ЦЯЖКА БЫЦЬ ВЫСОКАЙ

З гэтага часу імя 19-гадовай амерыканкі Сэндзі Ален з горада Шэлбівіл (штат Індыяна) належыць гісторыі... і яна зойме законнае месца... на старонках „Кнігі неверагодных сусветных рэкордаў“, якая выдаецца ў Лондане.

Справа ў тым, што рост Сэндзі роўны 2 метрам 26,89 сантыметра і яна афіцыйна прызнана самай высокай прадстаўніцай слабога полу на нашай планеце.

Сэндзі давялося шмат пахваляваца і нават падрасці на 0,793 сантыметра. І ўсё таму, што Сэндзі з неўласцівай прадстаўнікам Новага Свету лёгкадумнасцю не магла і ўявіць сабе, адсылаючы ў Лондан завераное ўрачамі медыцынскае пасведчанне, што недзе ў далёкай Індыі жыве яе „небяспечная“ канкурэнтка, рост якой да апошняга міліметра адпавядае росту Сэндзі.

Неверагодна, але Сэндзі за некалькі дзён змагла падрасці на 0,793 сантыметра і стала адзінай уладальніцай сусветнага рэкорда. Тут адыграла ролю, напэўна, чыста амерыканскае жаданне стаць самай-самай...

Цяпер, калі ўсе хваляванні ў мінулым, Сэндзі можа прызнацца, як нялёгка быць самай высокай дзяўчынай планеты. Бо толькі на шыццё адной сукенкі ёй неабходна купіць 5,5 метра тканіны.

Праўда, Сэндзі больш хвалюють чыста маральныя меркаванні, зразумелыя ўсім дзяўчатам свету. „Як толькі маладыя людзі пераконваюцца, што мой рост хоць крышку перавышае іх уласны, яны не спяшаюцца прызначаць мне спатканні“, — неасцярожна паскардзілася нядаўна Сэндзі карэспандэнту агенцтва Рэйтэр.

Куды дзяваюцца адпушчаныя грахі?